

Guerlain Parfumerie française de Luxe

Le monde élégant et fashionable de Paris se sert : 6557
 Eau de Cologne Impériale, savon spécial :
 Crème de Fraîces et Poudre de Cypris pour le teint :
 Extraits pour le mouchoir et le vaporisateur Jicky, Belle France, Alcoolat de Noix pour les cheveux.

15, RUE DE LA PAIX, PARIS

Eisenschiml és Wachtl
 Budapest, Váci utca 12 7011
 Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62.
 Legnagyobb raktár mindenféle fényképezési gépek és készülékekből.
 Alapítva 1856. — Többször kitüntetve.
 Árjegyzék ingyen és bérmentve.
 Új! A fotografálás elemei. Ára 2 forint.

SZABADALMAKAT (Patente). Készítő: RETHY JÁNOS, nemzetközi szabadalmi iroda. Budapest, Erzsébet-körút 2. szám. (Tulajdonos Zselinski Sándor, okl. mérnök.) 7015

Levélbélyeg-kereskedés
PRÜCKLER J. C.
 Budapest, IV., Régi posta-u. 5.
 Alapított 1876. 7014
 Veszek! Eladok! Cserélek!

Korunk fő nyavalyája az idege ség
 és vértelenség, melyből számtalan más kör származik.
 Es ellen pedig legbiztosabban hat a
VASAS CHINABOR
 1 üveg 1 ft 90 kr., 5 üveg franco külföldre 6 ft.
 Enen bor a saját magam által termelt ménesi Sherryvel van készítve és minden hasonló készítmények között a legtöbb chinaját és vasat tartalmazza.
Bosznyay Mátyás gyógyszer-művész, Arador. Kapható Budapesten: Török József gyógyszerész, Egger-féle Nádor gyógyszerárban, valamint minden magyarországi gyógyszerárban. 6904

FÖLDVÁRY IMRE
 férdfűtő- és fűtőanyag-raktára.
 BUDAPEST,
 IV., Koronaherceg-utca 11. sz., a főposta mellett és VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
 Telefon. Árjegyzék bérmentve.
 Speciális készítője jó szabású fűtőingeknek. 6919

Kathreiner's KNEIPP-MALÁTA-KAVÉ

Mindenütt kapható - 1/2 kiló 25kr.

Fekete selyemkelmék
 valamint fehér és mindenteljes más színűek igazi gyári áron, a valódiságról és tartósságról való jóállás mellett, méterenként 35 krtól 12 frt-ig portó- és vámmentesen házhoz szállítanak. Magánosok részére a legjobb, közvetlen megrendelési forma. Ezer meg ezer előismerő írat. Mindezt természetesen külföldre, Svájcba a levélpostán küldik.
GRIEDER ADOLF ÉS TSA
 selyemkalmegyárak szövetsége Zürich. 6903
 Spanyol kir. udvari szállítók. Spanyol kir. udvari szállítók.

A „Kosciuszkó“ lengyel körképet,
 mely a kiállítás ideje alatt oly rendkívüli kedveltségnek örvendett, sikerült még továbbra is itt tartani. A t. nagy közönség érdekében és kényelmére intézkedünk, hogy mérsékelt áru jegyek minden nagyobb dohánytöredékben, szállóházban és közhelyiségben kaphatók legyenek.
 A körkép a téli hónapok kán reggeli 9-től esti 6 óráig (Arená-ut Nagy János-utca sarkán) látható.
A „Kosciuszkó“ lengyel körkép vállalat
 budapesti igazgatósága. 6995

A ki hangszert, húrt vagy hangszerkelléket és ezekhez hasonlókat akar venni, forduljon bizalomteljesen a régi jóhírnévű és világszerte ismeretes gyárüzemhez:
A. OSMANEK
 in Schönbach bei Eger in Böhmen. 6880
 A gyárból mint első forrásból mindenki legjobban és legolcsóbban fog vásárolni. Kérjének nagy képes árjegyzéket vagy ajánlatokat, melyek ingyen és bérmentve megküldetnek.

VASÁRNAPI UJSÁG

50. SZÁM. 1896. BUDAPEST, DECEMBER 13. 43. ÉVFOLYAM.

Előfizetés feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG (egész évre 12 ft. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félévre 6. Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG (egész évre 8 ft. félévre 4. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK (egész évre 5. félévre 2.50. Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározott rátával is csatlakozandó.

TÓTH VILMOS,
 A FÖRENDIHÁZ ÚJ ELNÖKE.

A „VASÁRNAPI UJSÁG“ 1866 december 9-diki száma azon magvas beszéde alkalmából mutatta be Tóth Vilmos arcképét először, melyet az akkor még fiatal képviselő a fölrati vita alkalmával december 4-én tartott az országgyűlésen, melyért az ülés végeztével Deák Ferencz ezen szavakkal üdvözölte: «Az Isten áldjon meg!» Erre a Tóth Vilmost ismertető cikik írója ezt jegyezte meg: «Az elismerésnek ez egyszerű, keresetlen módja bizonyosan örök emlékeztető fog maradni Tóth Vilmos életében, bármint fényessé vagy nagygyá alakuljon is a pálya, mely reá a távol jövőben várakozik». És ez a jóslat, ime valóban teljesebbé ment. Tóth Vilmos az azóta lefolyt harmincz esztendő alatt fokról-fokra emelkedett: «pályája fényessé és nagygyá alakult», noha az előre törésre nem a személyes becsvágy kielégítése sarkalta, hanem az a lelkesedés, hogy hazájának mennél nagyobb s mennél több szolgálatakat teheszen.

ment, hol jogi tudományokat hallgatott. Az emlékeztető 1848. évben a jogot elvégezvén, nyitrai megyei bírókára, Ivánkára ment lakni, hol később (húsz éves korában) meg is nősült. Ivánkán való megtelepedése után mindjárt bevonatott a közéletbe. 1848-ban mint még tizenhat éves ifjú Nyitrai megye tiszteletbeli aljegyzője lett. A szabadságharc lezajlása után létesült államjogi alakulás őt is elterelte a nyilvános szerepléstől; de 1861-ben, mikor az ország állapotában kedvező fordulat következett be, már mint Nyitrai megye központi kerületének egyhangilag megválasztott országgyűlési képviselője, tevékeny részt vett az országgyűlés munkásságában, hol a fölrati párt tagja volt.

1861-től 1879-ig folyton tagja volt az országgyűlésnek és az ezen időre esett hat országgyűlésen — egynek kivételével — mindig Nyitrai megye középponti választókerületét képviselte az országgyűlésben.
 1867-ben miniszteri tanácsos lett, Szilágyi után pedig államtitkár, majd belügyminiszter. Minisztersége idejére esik több fontosabb törvény keletkezése; így a megyék rendezése, a községek rendezése, Pestnek és Budának egy fővárossá való egyesítése, stb.
 1879-ben a közös főszámvéviszék elnöke lett és tizenhat éven át szolgált a közügynek e minőségben. Utóbb tudvalegőleg nyugalomba vonult, de ő felsége és a kormány ügy találták, hogy az államnak még szüksége van további működésére és legutóbb a főrendiház elnökévé nevezetett ki.

TÓTH VILMOS.

A múlt évben azonban már nyugalomba vonult, hogy életének hátra levő részét magának és családjának szentelje. Ámde Kölcsény-ként «a társaságban született ember nem önmagáé». A mint a főrendiház elnöki széke Szilágyi József lemondása következtében megürült: a kormány és a király bizalma ismét ő felé fordult, előszólitotta alig megkezdett nyugalmából s újra fényes és nagy fontosságú munkatérre állította, kinevezvén a főrendiház elnökévé.
 Az új főrendiházi elnök élete történetéből ez alkalommal a következő főbb adatokat kívánjuk elsorolni.
 Tóth Vilmos Temesmegyében Szécsányban született 1832 május 28-án (és nem augusztusban, mint a hogy több lap írta). Atyja, Tóth Károly, ugyanott földbirtokos volt. Tóth Vilmos iskoláit Aradon kezdte, majd Temesvárott és Nagyváradon folytatta. Azután Pozsonyba

Tóth Vilmos közléte szakadatlan láncolata a lelkiismeretes, fáradhatatlan tevékenységnek, mit a király mindenkor tanúsított kegyeivel s a Lipót-rend adományozásával méltányolt. «A hazai bölcsés»-nek, Deák Ferencznek, szintén kitüntetett kedvence volt. Az «öreg úr», a ki tudvalegőleg nagyon meg szokta válogatni bizalmasait, s ki a rátermettség, megbízhatóság, jellemesség dolgában szigorú mértéket alkalmazott, melegen fölkarolta a mozgékony, nyílt eszű, finom modorú fiatal képviselőt, ki nek ügyes zongorajátékában és dalalaiban gyakran gyönyörködött. Tóth Vilmosnak ugyanis fölötte kellemes csengő hangja volt.
 Az alkotmány visszaállításakor történt, mikor a királyi leirat megérkezett, hogy a sikeres munkán örvendő Deák így szólott hozzá:
 — No, Vilmos öcsém, ha ezt a kegyelmes leiratot szépen végig énekeled, sajátkezőleg faragott emlékkel foglak megjutalmazni.
 — Kiteszek magamért, bátyám, — felelt rá Tóth Vilmos, — ha úgy kívánod. És messze csengő hangjával úgy olvasta fel a leiratot, hogy az öreg úr meg volt elégedve. Meg is tartotta szavát. Egy

AZ ÉN UJSÁGOM
 Képes heti gyermeklap. Megjelenik minden szombaton.
 Szerkeszti: PÓSA LAJOS.

Az én Ujságom a legjobb, a legolcsóbb és a legelterjedtebb képes magyar gyermeklap.
 Az én Ujságom tárháza a szebbnél-szebb olvasmányoknak s méltó arra, hogy minden szüle, a ki csak teheti, járassa gyermekének. — Tanul belőle a gyermek minden szépet, jót.
 Az én Ujságom fejleszti a gyermekvilág ízlését, gyönyörködteti, oktatója és tágítja ösmeretkörét.
 Az én Ujságom fáradhatatlan szerkesztője Pósa Lajos, a gyermekek Pósa bácsija, maga köré csoportosított minden tollforgató embert, a legnagyobbtól a legkisebbig, Jókai-tól kezdve munkatársa. Az én Ujságomnak mindenki, a kinek az irodalomban neve van. Pósa bácsi utánózhatalan, aranyos csengő-bongó verseiből, melyek ért rajong a gyermek, minden számban van kettő-három. S végül ott van minden számban 8—10 művészi kiviteli kép s gyakrabban színes műmelléklet.
 Az én Ujságom nap-tárárt, mely pompás színnyomatú borítékkal van ellátva s igen gazdag tartalmú, az új előfizetők ingyen kapják.
 Előfizetési ár:
 Negyedévre 1 ft, fél évre 2 ft, egész évre 4 ft.
 Az előfizetési pénzek legcélszerűbben postautalványon küldendők. — Mutatványszám kérsére ingyen.
 Az én Ujságom kiadóhivatala
 Budapest, Andrásy-ut 10. sz.

MAGYAR LÁNYOK
 Képes hetilap fiatal leányok számára.
 Szerkeszti: TUTSEK ANNA.

Egy újságnak, egy képes, gazdag, becses tartalmú heti lapnak a czime ez, mely fiatal magyar leányoknak való. Szórakoztatja, vezetője és tanítója a 12—16 éves serülő leányoknak. Szeretettel, ragaszkodással fordulhat hozzá, ha szórakozni, ha mulatni, ha tanulni akar.
 Gazdag szépirodalmi tartalma, a melyet a magyar írók színe-java ír, egész tárházát nyújtja a legszebb olvasmányoknak.
 Ismeretterjesztő cikkeivel, továbbá a háztartás, kertészet, konyha, kézimunkák női foglalkozások, divat stb. stb. körébe vágó rovataival, pedig megbecsülhetetlen szolgálatára van a magyar leányoknak.
 Folytatása ez a Pósa bácsi gyermeklapjának. Az én Ujságomnak, ugy magyar nemzeti szellemével, mint irodalmi színvonalával, hogy a nevelésnek hathatós tényezőjévé váljék. 7006
A Magyar Lányok előfizetési ára negyedévre 1 ft 50 kr. fél évre 3 ft. Mutatványszámot ingyen küld a MAGYAR LÁNYOK kiadóhivatala Budapest, Andrásy-ut 10. szám.

Mutatványkép Az én Ujságom-ból.
 Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, (IV., Egyetem-utca 4. szám.)

setabotot faragott neki ajándékkul, melyet Tóth Vilmos most is kegyelettel őriz.

Hogy Tóth Vilmos Deák vonalmára érdemes is volt, a közélet terén tanúsított munkásságának sikerei igazolják. A kiegyezés korabeli mozgalmas, nagy fontosságú napokban nem egy tanújelét adta annak, hogy elmés ember, hogy vannak «gondolatai». Így például 1866-ban, az osztrák-poros hádjárat után történt, hogy a nemzet vezérlő politikusi szükségét érezték, hogy az ország és Bécs között fennállott feszültség áthidalására valami alkalmas eszközt keressenek, s ekkor támadt Tóth Vilmosnak az az ötlete, hogy a királynénak november 19-ére eső nevenapja alkalmából egy magyar küldöttség menjen Bécsbe a nemzet hódolatát kifejezni. Kétségtelen, hogy ez a lépés is hozzájárult ahhoz, hogy a feszültség jege fölengedjen, és hogy a nemzet lojalitásának tanúsítása által az odaát mesterségesen szított bizalmatlanság csökkentessék.

Tóth Vilmos mint magánember a legrokonszenvesebbek egyike, társalgása vonzó, szellemes, humorral fűszerezett. Mindig maga a természetesség. A hozzá fordulók iránt nyájas, előzékeny, tapintatos. Mindenkit kész segíteni, mihelyt látja, hogy a kívánság jogos, méltányos, észszerű. Nagy ildomosságot kívánó magas állásaiban mindig meg tudta őrizni azt az egyeneslelkűséget, mely a melléje vagy alája rendeltékben biztosítani tudta számára a nagyrabecsülést és szeretetet.

Végül nem lesz érdektelen fölemlitenünk, hogy az a régi nemességű magyar család, melyből Tóth Vilmos származott, a XVII. században telepedett meg Nyitra megyében. E családnak az egyik ága, mely Franciaországba került, de ott is magyar maradt, báróságba emelkedett. Ebből a bárói ágából származott egyebek közt az a b. Tóth Ferenc, ki 1733-ban Franciaországban született s fölnevelkedvén, mérnökhari kapitánynya, majd huszonkét éves korában Konstantinápolyban a francia követség katonai attachéja lett. Nevezetes erről a b. Tóth Ferencről, hogy a Boszporus és a Dardanellák erődítményeinek építésével, mint kiváló katonai építész, őt bízták meg az akkori szultán, s hogy később nagy utazást tett Egyiptomban. Ez utazását aztán le is írta egy becses munkában, melyet a francia eredetiből hét más nyelvre s azok közt magyarra is lefordítottak. De még nevezetesebb adat róla az, hogy a szuezi csatorna tervének eszméje voltaképpen ő tőle származik. E tervet Musztafa szultánnak be is nyújtotta; de a szultán nem sokára meghalván, a terv megvalósítása is elmaradt. Ha ez az eszes és tevékeny szultán tovább él, ma a szuezi csatorna építésének dicsősége talán nem Lesspess nevéhez, hanem a lángeszű b. Tóth Ferenczéhez fűződne. De az ő közfelfogásának érdeme mai napig sem ment feledésbe, még kevésbé az, hogy Mikes Kelemen «Törökországi Levelei»-t ugyancsak ez a b. Tóth Ferenc találta meg s hozta haza, megmentvén és közkinccsá tévén így a XVIII. század legnagyobb magyar prózáirójának örök becsű irodalmi hagyatékát.

D. H.

BERZSENYI

SZOMBATHELYI SZOBORNÁK LELEPLEZŐ ÜNNEPÉN,
1896. DEZ. 8-ÁN SZAVALTA A SZERZŐ.

Berzsenyi! a Kemeses szelidén hullámolt
Kéblén andalgó utjaimon pihenék.
Még bolygattam örökzöld erdeje titkát,
Bús dalodat vajjon árnya zokogja-e még?
Messe sötétlő Ság tetején merengve,
Szent labirintjainak megihlete csendje,
A hervadt ligetek holt díszeit ottan
Nyomdokokat kereső léptekkel
Sorra tapodtam.

Szárnya-kapott lelkem tovalengett aztán,
Kék hegyek ormain át, végig a Te utadon.
Látta a sáskoszorús nimfákat, a mint lenn
Füredi tükreben nádligetes Balaton.
Egy-egy bolygó hang megütött suhanva,
Tán a lesbosi lantnak egy árva hangja.
Rád lelek és Kupa földjén, Nikla magánya,
S lelkem igézi ölelve Szaffó
S Alkeosz árnya

Mélyen, lágyan zúgnak a laurus-erdők,
Álomban nyugoszik a zefír és boreás;
A csermely violás völgyén pihenve
Egy heverő Arkász Pán-dalokat furulyáz.
Bús magyaroknak harsog éneke távol,
Honfi-erényre isznak bükffa kupából,
Vén lugasoknak sóhaj futja be hosszát,
Esedékl szerelm dala bég ott
Lolli, te hozzád.

Bűvöletes csend vágja el ezt a képet,
Vérvörös égálgán szürke vihar kavargó.
Mult tüledékinek állás égmagas ormán
S szózatodon esügnék hajdan erős magyarok,
Lelkők húrját zengeti kobzod húrja,
Régi magyar kar mennyköve villog újra,
Vérzivatar szele szántja az ősi hantot,
Sast nemző sasokat ver fészkeiből fel
Berzsenyi, lantod!

S Róma ledől bár és Babilon leomlott,
Nézd, rongált Buda ép, torna ragyog magasan,
Romlásnak indult fala áll Sionként,
Mert ezerszentdős talpköve, támasza van,
Ércz-szivedért a valót ha ma visszacsérlnéd,
Mint zengend, hogy: nemzedet isene él még
Oh, mint hullana szent örömedben e tájra
Átmelegült szobróból buzgó
Könyveid árja!

S hasztalan is rejt pároszi kő mögé el
Cziprusfedte mohos sírba a niklai kert,
Hasztalan állanak őrt megnőtt jegenyéd,
Lelked százéves órnakíveteése letelt.
A koporsóból, hol a hajnal váród,
Nap-nap után bölesődbe visz édes álmod,
És a szülőföld képei felkeresnek:
Látni szeretnéd ringató földjét
A Kemesesnek...

S érzebe-fogant fiad im hazajött valóban!
Keblen, és anyaföld, érzed-e? Berzsenyi áll!
Áll ragyogón, tisztán az idők mohától
S himnusz zeng a jelen kórusa — lábainál.
Homloka ég; a dicsőség isteni napja
Még szüzi esőjia varázásával felavatja;
S márvány számolya mentén körbe járva
Tömjént hintegtetünk lelkünknek
Kész paraszára.

Állj fenséges alak! szemed érczürébe
Éjjel fényt adnak Aether Uránjai majd.
S látod a tábor felgyülekezni ismét
És dobogó szívvél kezd el újra a dalt.
Mig körülöttem nesztelen éji árnyak,
A felkelt nemesek daliái járnak.
S csillagos éjjeleken hadad egyre toborzod:
Lágyjűzű zefirektől elkezd
Zengeni kobzod...

Állj fenséges alak; s dadogó apródd
Kis koszorúját vedd ünnepi áldozatul.
Gyermeki kéz kötögette szálait össze,
S nézd csak: a Te kerted régi virágaibul.
Szomszéd Rába ligetjében kötötte,
Gyámola érczrokonod volt: Téth szülötte;
Véle susogtunk rólad sok szelid éjjel.
Eljövét is még rám tekintett, —
Tán testvérédvözeletet intett
Erre kezével.

Szávay Gyula.

VISZONTLÁTÁS.

Itthon vagyok hát, újra itthon,
Kéblére zár szülő, rokon,
Öröm szívünkben, ajtáinkon
S csak bennem — rejtett fájdalom.

Halvány arczomra láng gyul újra,
Rideg hangom meg-megremeg,
Üdvünknek nincs jövője, multja:
Áll az idő szívünk felett.

Mint bűvés ígét, telhetetlen!
Csak hallgatom szelid szavak' ...
Ah így csak ők szeretnek engem,
Minden más szeretet hazug.

S elgondolom, kit így szeretnek,
Lehet-e az boldogtalan?
Halálós vágyait szívemnek
Elfojtja még e szó: fiam!

Mégis lelkemben marad a mély seb,
Az egyre fájjobb gondolat:
Hány vágygyal lett szívük szegényebb, —
S fejük ős szállal gazdagabb?

És arczomon le, lopva, titkon,
Ritka vendég, — egy könyv pereg ...
Itthon vagyok hát, újra itthon
És boldog — itt sem lehetek.

Telekes Béla.

PUSZTAI TÖRTÉNET.

Irta Feszty Árpád. (Vége.)

A kis lány lassan-lassan fölmelegedett és sírva, szepegeve kezdett el beszélni:

— Az apám két ökrrel indult el reggel a kocsmáromi vásárra. Engem is magával vitt, hogy lássam a várost. A csárdánál megpihentünk s megittattuk az ökröket. Mindenki megnézte, olyan szép ökrök voltak.

A vásáron eladtuk az ökröket, apám a pénzt a szűre újába dugta; a vásárt is összejártuk, jó késő lett, mire haza felé indultunk s mire a csárdához értünk, már sötét este volt. Az apám nem mert a sok pénzzel éjjel botorkálni, azt mondta: Háljunk ott, jobb lesz; ő elalszik az istállóban is; csak arra kérte a kocsmáros, hogy nekem adjanak a szobában egy kis helyet.

— Hogyne adnánk, — mondta a kocsmáros, — nekem is van egy leányom, az is akkora, mint a kendő, annak az ágyában együtt elalhatnak.

Engem lefektettek az ő leányával egy ágyba, s mikor az utolsó vendég is elment, apám is kiment az ajtón, csendes lett minden. Félig aludtam már, mikor a kocsmáros és a felesége bejöttek megint a szobába és leültek az asztal mellé.

Én már azt hittem, hogy alszok, mikor a kocsmáros hangját megint meghallottam. Azt kérdezte: Elaludtak a gyerekek? Az asszony felkelt, oda jött az ágyhoz. A szemem be volt csukva, de azért tudtam, hogy fölélt hajlott, aztán visszament s ezt mondta:

— Alusznak jól. Az ilyen gyerek hamar elalszik.

Sokáig ültem azután szó nélkül, míg az asszony egyszerre csak azt kérdezte az urától:

— Apjuk, láttad azokat az ökröket, a melyeket ez a paraszt reggel a vásárra hajtott?

— Hogyne láttam volna.

— Szép ökrök voltak.

— Szépek.

— Úgy látszik, el is keltek.

— Persze hogy eladta, hiszen nem hozta vissza.

Kis idő múlva megint csak megszólalt az asszony.

— Mi lehet ilyenkor az ökröknek az ára?

— Szép nagy ökrök voltak, kaphatott 150 forintot darabjéért.

— Az 300 forint, mit csinál az ilyen paraszt azzal a sok pénzzel?

— Elkél az mindenütt, felelte a kocsmáros sóhajtvá.

— 300 forint. Az sok pénz, — folytatta az asszony. — Mennyi minden kitelnekkébb. Ha az a miénk volna, kikerülne belőle az idei árenda, de még maradna is egyre-másra bőven.

Ezekre a szavakra egészen kiment az álom a szememből; félni kezdtem. Kinyitottam a szememet, s kinézve a takaró alul, láttam, hogy a gazda az asztalon könyökét szétvetve, úgy nézett oldalra a feleségére. Az asszony

nagyot sohajtott, — aztán megint csak azt mondta:

— Hej, ha az a pénz a miénk lehetne! Az ilyen paraszt úgy is csak eliszsa, eldorbézolja.

Az ember meg sem mozcsozott, csak úgy kérdezte:

— Mire gondolsz?

— Arra, hogy ha akarnád, a miénk lenne.

A kocsmáros felállt, fel-alá járt a szobában, aztán megint leült, állat az öklébe temette, fogával a körmeit rágta, úgy bámult bele a gyertyába. Azután megszólalt:

— Hát aztán. Észre veszi reggel. Rajtam fogja keresni.

— Hát úgy csinálj, hogy ne ébredjen fel többé.

Az ember megrázkodott, mintha valami rossz szót ivott volna, de nem mert a felesége szemébe nézni. Az pedig egyre rá nézett.

— Jaj, sose felejtem el, hogy nézett reá folyt azokkal a tüzes szemekkel, — mondá a kis leány és elkezdett sírni ismét.

— Folytasd kis leányom, folytasd, mi történt azután?

Azután összebujtak, csendesebb hangon susogtak, csak úgy közbe-közbe vehettek ki egyik-másik szavát az asszonynak, össze-vissza beszéltek mindenfelől. «Gondolj a lieztáczóra» ... «Kidobnak bennünket» ... «Most sincs a leányodnak egy tisztességes ruhája» ...

Az asszony folytón sugdosott, az ember hallgatott, de olyan vad szemekkel vetett jobbra-balra, hogy engem kivert a halálós verejték.

Egyszerre csak nagyot koppant valami, a mire mind a ketten ijedve kapták föl a fejüket. Én láttam, hogy egy pohár esett le az asztalról s oda gurult az ágyunkhoz.

A kocsmáros verte le véletlenül a könyökével.

— Vigyázz te, — szólt rá az asszony — s a mikor oda jött s a poharat fölemelte, újra fölélt hajlott. Jaj, azt hittem, mindjárt meghalok.

A világit meg nem mozdultam volna, — halálós félelemben úgy megmeredtem, mint egy darab fa. Az asszony visszatette a poharat az asztalra, akkor az úr is fölélt s a sarokból egy baltát vett a kezébe s azt mondta a feleségének:

— Gyere te is velem, — fogd a gyertyát, — nem merek egyedül menni.

Mikor az ágy mellé értek, megállt az ember s azt kérdezte:

— Hát ezzel mit csináljunk?

Majd elsikoltottam magamat, — de úgy összeszorult a torkom, hogy hang nem jött ki belőle.

— Beesavarod egy kendőbe, — mondta az asszony — és bedobod a Vágba a lék alá az apja után. Mire a jég fölolvad, hol lesznek azok már! ... Soha sem fogja megtudni senki. Siessünk.

Azzal kimentek az ajtón.

Még egy kis ideig úgy feküdtem mozdulatlanul, azután kiugrottam az ágyból s úgy a hogy voltam, futottam ki az ajtón, — láttam, hogy az istálló ablaka világos, — kiszaladtam az útra s futottam, futottam, azt sem tudom hova, merre, — hátra sem mertem nézni, mindig azt hittem, hogy fut utánam az a fekete szemű asszony.

Jaj Istenem, Istenem, azóta bizonyosan meg is ölték már.

— Ne sirj kis lány, hátha megmenekült az apád. Mindjárt oda érünk. Szóltasd a lovakat! Az ostor suhogott, a szán szintűg röpült, csupa pára volt a két-ló, mire a révhöz értünk, ott levettük a csegettűt a lovakról s úgy hajtottunk a csárda mellé nesz nélkül, csendesen. A Vágmenti csárdára olyan nyájasan világitott

a hold, a ház fehér fala, havas fedele s a csárda világos ablaka olyan barátságosan intettek felénk, hogy szinte meglepetten kérdeztem:

— Ez az a csárda, kis lányom?

— Ez az, — felelte határozottan.

Tisztán látszottak a Vég befagyott jegén a halászok által vágott lékek s minden olyan csendes volt, olyan nyugodt.

A csendörök benéztek a világos ablakon, de semmit sem láthattak, mert az ablakot függöny takarta. Bementünk hát az udvarba s az ajtóra kerültünk. Én már akkor azt hittem, hogy az egész történet egy megijedt gyermek bagymázás álma, a midőn a csendörök benyitottak az ajtón. Mi a kis lánylány nyomon követtük őket.

Az egy szál gyertyával megvilágított szoba közepén az asztalnál ült a házaspár, előttük az asztalon sok pénz, bankók és ezüst forintosok.

A mint beléptünk, a házaspár, mintha megriadt volna. A gazda két kezét a pénz fölé emelve, meredt szemekkel nézett reánk.

— Ki az? mi kell? — kiáltá.

— A törvény nevében adja meg magát.

— Miért? ... mit keresnek rajtam?

— Hol vette azt a pénzt? — kérdezte az egyik csendör kis gondolkodás után.

— Hol vettem volna, ez a keresményünk.

Csak szabad tán a saját pénzemem olvasnom? Ez ugyan furcsa, hogy így rárontanak az emberre.

— Maga azzal van vádolva, hogy egy embert megölt és kirabolt. Mi vizsgálatot tartani jöttek.

— Hát csak tessék, — szólott nyugodtan felállva a kocsmáros, — vizsgáljanak meg mindent, szeretném tudni, ki volt az a bolond, a ki engem vádolt?

— Ez a kis leány, itt ni, — felelte a csendör, a kis leányt előre tolvá.

Mikor a reszkető kis leány a gyertya világába ért, egy pillanatra megdermedtek mind a ketten, — azután nagyot sikoltva ugrott fel az asszony, az ágyhoz szaladt s lekapta róla a takarót.

Az ágy üres volt.

— Ez, — ez — él, — dadogá a lányra meredve — hiszen akkor ...

Szédelegve fordult meg s a hajához kapva szaladt az ajtó felé. Ott a csendörök tartották vissza, — kitepte magát a kezékből s fölemelt ököllal őrvjögő hangon ordította rohanat az urára: — Verjen meg az Isten, te ember, hiszen a saját lányodat dobta a vízbe.

Öklével az ura felé sujtott, de csak a levegőt érte, arcza bukott s élettelenül terült el a földön.

A kocsmáros csak nézett egy ideig merően a remegő kis lányra, azután lerogyott a székre, arcát a tenyerébe rejtve, reáborult az asztalra s elkezdett zokogni keservesen.

A sok pénz csörömpölve hullott le az asztalról.

PETŐFI TÁBOROZÁSA ÉS HALÁLA.

Nagyon megragadta figyelmemet a «Vasárnapi Ujság» legutóbbi számaiban az a cikk-munkája nyomán a nagy költő erdélyi táborozását és halála körülményeit beszélte el.

Növekvő érdeklődéssel olvastam azt annyival inkább, mivel ama nagyérdémi események hiteles adatai birtokomban is megvannak.

Ugyanis pár évvel ez előtt ma is életben levő édesatyám, Veress János, volt honvéd főhadnagy, kérelmemre megírta nekem emlékül 1848/49-iki honvédségi élményeit.

Emlékiratában, mint Bem táborában működött irodatiszt, s az erdélyi útközetekben résztvett tag, több helyen megemlékezik Petőfiről s annak haláláról. Azt hiszem, nem lesz érdektelen, ha apám kéziratából a Petőfire vonatkozókat a következőkben a «Vasárnapi Ujság»-nak, mely Petőfiről már az ötvenes évek óta oly sok becses adatot közölt, ezennel följajánlom.

Irja édes apám, hogy az 1848 január 22-ik napi eseményeihez tartozik Petőfi Sándornak Szelindekre a hadsereghez érkezése, hol a tábornok azonnal beosztotta századosi ranggal a vezérkarhoz. Petőfi még azon este szerenádot rendezett a tábornoknak a «Búsul a lengyel» ismert dal éneklésével, mit a tábornok igen szívesen fogadott. Ennek befejezése után maga Petőfi részvétel hasonló megiszteltetésben, mi az elvesztett szebeni csata után némi felpezsdülést adott a legénység hangulatának.

A tábornok lakása Vizaknán Timár József jómódú polgárnál volt; ugyan ide helyeztetett az iroda is. Én, Petőfi és Debreczeni Kiss Sándor egy magyar sötisztelné a városnak Szeben felőli szélén szállásoltunk. Napi teendőinket az irodában végezve, az estéket rendszeren szállásunkon töltöttük. A szóvivő ilyenkor mindig Petőfi volt. Ő, mint természetileg különben is vérmes ember, egyebek közt kiméltelenül esetelte a már ekkor Debreczenben sékelt magyar kormány tetteit, és a meghasonlást, mely közte és a hadügyminiszter, Mészáros Lázár között a nyakkendő nem viselés miatt történt. Elmondotta, hogy e meghasonlás miatt jött Erdélybe Bem tábornokhoz, kinek táborában «még becsülettel lehet szolgálni». Elbeszélte családi ügyeit is különösen, hogy nejét, Szendrei Juliát, Szalontán Arany János költő barátjánál hagyta. Mutatta nejének arczképét, sőt felolvasta az ettől kapott leveleket is. Szerette a 2 forintos ezüst tallérokat, és nagyon lekötölte, ha valaki neki beváltás végett ilyen tallért adott. Mindig tréfáltunk vele, hogy tüntetésből gyűjti a tallérokat mire ő megjegyezte: «feleségem nagyon szereti a tallért, neki akarok meglepetést szerezni».

Élénken emlékszem, hogy 1849 február 4-én vasárnap reggel öltözködés közben ezen szavakkal lepelt meg: «Azt álmodtam az éjjel, hogy a tábornok csakójáról a fehér toll leesett. Meglátsátok fiúk, ma csatánk lesz; de megvernek bennünket». Én, ki épen az ablakon néztem ki és láttam a Szeben felőli hegymagaslaton a császáriak harcra készülődő mozdulatait, figyelmetem társaimat, hogy a császáriak a hegyen már mozogódnak. Ezt látva, gyorsan felöltözködtünk és a főhadiszállásra siettünk, honnét már a tábornok a csatatérre kivonult és csakhamar az ágyutüzélest is megkezdte a közép-pontból. A középhadat maga a tábornok Czecc közreműködésével, a jobb szárnyat gr. Bethlen Gergely, a balszárnyat pedig Szirmay vezették. Résztvett a tábornok mellett e csatában Petőfi Sándor is.

Némely írók tudni vélik, hogy a csata hevében Petőfi az ágyúknak egy részét a felszínre helyekből kimosztatta és hogy ez idézte elő a veszedelmet. A dolog tudomásom szerint úgy áll, hogy délfelé a császáriak visszavonulást szinelve, hátrálni kezdettek; mit a tábornok észrevéven, kedvező posztójából előre nyomult. A császáriak akkor látván az összes csekély magyar haderőt, rendezték a gránátosok által végrehajtott rohamot, mely a katasztrófát előidézte.

Petőfi álma a tábornok csakója tollának lehallásával beteljesedett.

Február 8-ikán vett búcsút Petőfi a vezérkartól.

Szeben bevétel után érkezett vissza a vezérkarhoz Petőfi, és nevezetett ki őrnaggyá.

A tábornok július 27-én Tekén át vissza Marosvásárhelyre utazott és ott a visszaérkezett Petőfivel találkozott.

Lüders orosz tábornoknak Szebenből való kiindulását és a Székelyföld elfoglalására irányult törekvését Bem tábornok megtudván, Marosvásárhelyről csekély, mintegy 2500 főnyi hadseregével és 12 ágyúval július 28-án kiindult, b. Kemény Farkast pedig Kolozsvárra utasította, hogy hadtestével Marosvásárhely és Medgyes között az oroszok ellen működjék. Saját hadseregét a tábornok Székely - Keresztúron, szemben a Segesvárt elfoglalva tartó Lüders tábornokkal, helyezte el. A vezérkarral érkezett Petőfi Sándor is, ki, mint emlékezem, neheztelést fejezte ki a miatt, hogy a tábornok, kit apjaként szeretett, sőt jókedvében többször apjának is nevezett, őt kocsiában magával nem vitte.

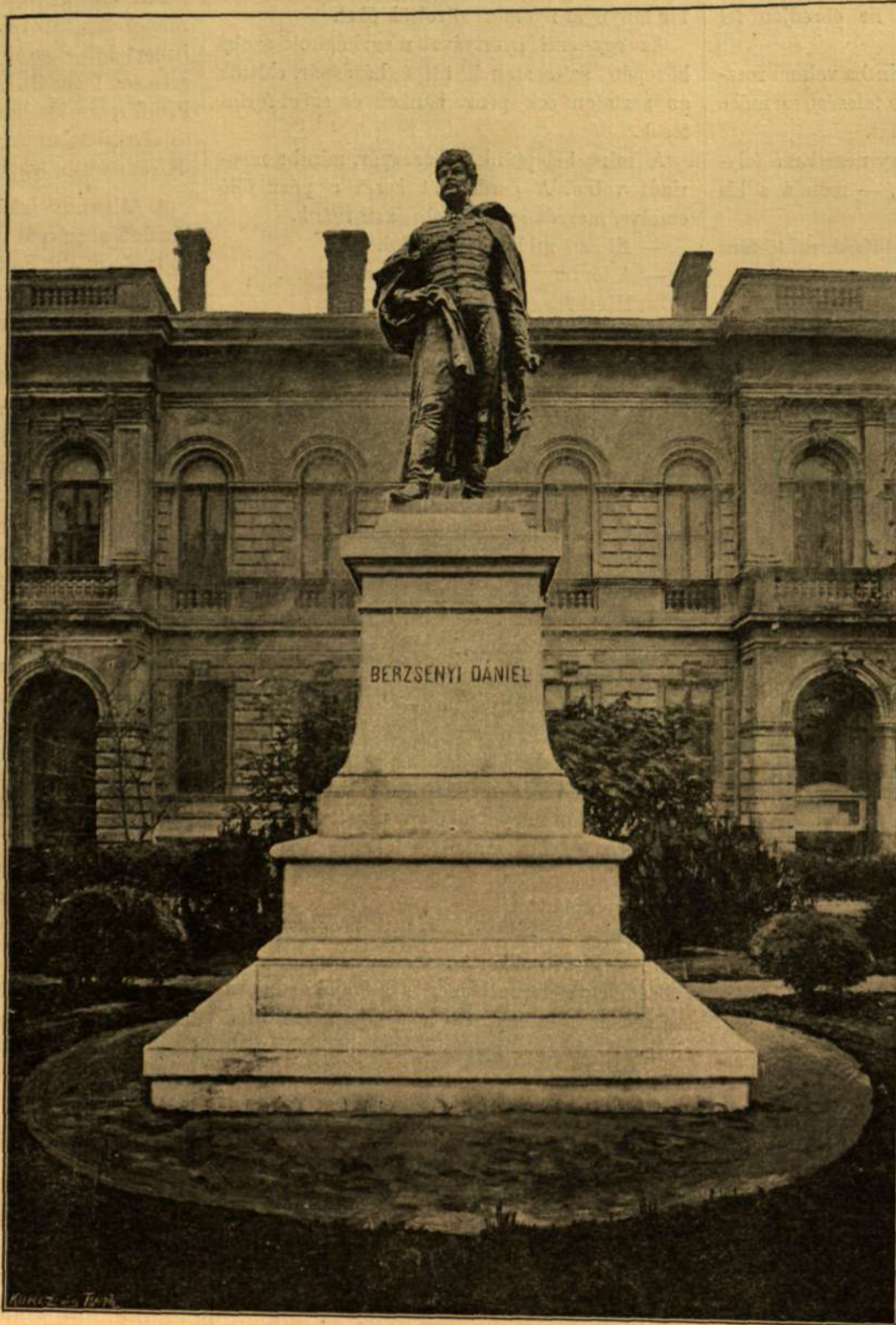
A szomorú segesvári csata után, hol sokan megbesültek, elestek, az érdeklődés leginkább Petőfi iránt volt nagy, kiről szintén az a hír szárnyalt, hogy a csatában elesett.

A tábornok elutazása után Szászsebes aug. 7-8-án azon pont volt, hová a veszített csaták után szanaszét elbujdoltak életben maradtak egyenként szállingóztak. Így érkezett ide Lőrinczi vezérkari irodavezető is azon Koburg-husár kíséretében, ki a vezérkari irodánál, mint ordonánéz teljesített szolgálatot, és ki az időnként megjelenő Petőfi Sándornak nemcsak tisztí szolgája volt, hanem őt egyszersmind a tábornoktól ajándékba kapott fekete lován lovagolni is tanította. Lőrinczi a részletek megemlézése

nélkül tudatta, hogy Petőfi a segesvári júl. 31-iki csatában elvesztett. A részleteket nekem a Koburg-husár következőkben mondotta el: A csata delutánján Petőfi az orosz lovasság által üzöbe vett Kossuth-husárok futását látván, Fejéregyházánál az országuátra, onnét pedig a szomszéd kukoriczaföldre futott, hol jó barátja, Zeyk Domokos nyargonczhoz csatlakozván, ennek lova sérényébe fogódzkodva menekült mindaddig, míg nem kimerülve e szavakkal: »Isten veled, rajtam már senki sem segít«, földre rogyott, a hol az üldöző orosz lovasság által elgázoltatva, megöletett. Mindezt az elbeszélő Koburg-husár látta, és Petőfi utolsó szavait azért hallotta,

mert, mint mondá, megmentése végett közelében járt volt gazdájának, de az Zeyk lovát elhagyni nem akarta; midőn pedig összerokadt, már megmenthető nem volt. Így veszett el az ország azon költője, ki »Egy gondolat bánt engemet« című verszetében e szavakkal: »ott essem el én, a haroz mezején« már 1847-ben megénekelte halálát.

A marosvásárhelyiek 1884 szept. 28-án emléktáblát illesztettek Görög Károly marosvásárhelyi piactéri házára, hol Petőfi 1849 július 28-án reggelizett és innét indult Székely-

BERZSENYI DÁNIEL SZOBRA SZOMBATHELYEN. — Knebel Jenő fényképe után.

Keresztúrra. — Az emléktáblán következő versszak olvasható:

Itt még ember volt, innét indult ki nagy útra,
Hogy csillag legyen ő. Fénye örökre ragyog!

Ezeket találtam apám kéziratában Petőfi vonatkozólag. Az emlékirat nem volt ugyan a nyilvánosságnak szánva, de mindenesetre érdekes benne azok a részek, melyek eddig még Petőfiről közölve nem voltak. Összejegyezve tehát ezennel bátor vagyok ez adatokat a tisztelt szerkesztőségnek beküldeni.

Budapest, december elején.

Veress Antonia.

A MAGYAR ÁLLAM PÉNZÜGYEI.

Az államot egy hatalmas fával lehet összehasonlítani, miként ezt egy mai számunkban közölt érdekes rajz ábrázolja. A talaj, melyen ez a fa áll, melyből gazdagon szétágazó gyökerei az életerőt szívják, a nemzeti vagyon és munka. Ama ezélokot, melyeknek megvalósítása az állam legfőbb feladatát képezi, a fa koronája képviseli. Minden nagyobb ág az állami kiadások egy-egy főcsoportját, a kisebb ágak e kiadási csoportok egyes főbb tételeit jelentik. Az állam pénzügyi gazdálkodásának a most újra benyújtásra kerülő 1897-iki költségvetés alapján ily képen való feltüntetése, bizonyára nagyon megkönnyíti az állami pénzügyek feletti áttekintést azokra nézve, a kik a pénzügyekkel behatólag nem foglalkoznak. Hisz az állam háztartásának is annyi-féle gyökere és ágaboga van, mint egy nagy fának s a költségvetés óriási számbalmazából nehéz világos áttekintést nyerni az egész felett.

Nézzük csak először az állami bevételeknek a nemzeti vagyon és munka termékeny talajában szétágazó gyökereit. Mindjárt balról szemünkbe ötlök egy erős főgyökér, mely az egyenes adókat képviseli 99 millió jövedelemmel. Az egyenes adók, mint látjuk az állam jövedelmeinek valamivel több mint ötödrészt teszik. Sőt ha az összes 475 milliónyi jövedelemhez, az itt fel nem tüntetett, mert közös jövedelmet képező vámjüvedelmek Magyarországra eső részét is hozzáadjuk, — mely az utolsó zárszámadás szerint kerek számban 17 millió forintot tett ki, — akkor 492 millió forint jövedelmet kapunk, s ennek az egyenes adók már csak mintegy ötödrészt teszik.

A közönségnél nagyon el van terjedve az a vélemény, mintha az állam fő jövedelmét a polgárok által fizetett egyenes adók szolgáltatnák. Ez a vélemény onnét származik, mivel mindenki tudja, hogy egyenes adóban mennyit fizet, de azt, hogy mikor dohányt, cukrot, szeszt, bort, söröt, vagy más közvetett adóval terhelt cikket vásárolunk: a vételárban mennyi közvetett adó rejlik, azt nem tudja senki hamarosan kiszámítani. Régebben egyébiránt csakugyan az egyenes adó volt az állam fő jövedelme, de fokról-fokra fejlődtek a közvetett adók s az államvagyontól eredő bevételek, úgy, hogy ezek mögött az egyenes adók messze elmaradtak.

Az egyenes adók közt legnagyobb jövedelmet hajt a földadó, mely azonban az állam összes bevételeinek csak mintegy 15-öd részét teszi. Azután következik a házaadó, a keresetadó s az ezek alapján kivettetni szokott általános jövedelmi pótdó. A többi egyenes adók, melyek közt a tőkekamatadó a legfontosabb, képünkön egy közös csoportban vannak összefoglalva.

■ Balról második főgyökér a fogyasztási adók

Kereskedelem.

hatalmas csoportja 71 millió 400,000 frttal. Ezek közül a szesz, vagyis pálinka maga 41 milliót szolgáltat, — jóval többet, mint az egész földadó. Ebben a negyvenegy millióban nem csupán a szeszgyárak által, hanem az italmérés után fizetett adózások is bele vannak foglalva, mert valóságban ezek is a szeszfogyasztást terhelik. A fogyasztási adók közt a szesz után nagyságban mindjárt a cukor következik 8 millió forinttal. A sör és a bor majdnem egyenlő jövedelmet szolgáltat az államnak, amaz 7 millió százezer, emez 7 és fél millió forintot. Azután következik a petrolenum ötödfél millióval, a hús 3 millió 300,000 frttal.

Balról harmadik egy 36 millió főgyökér, mely bélyeg- és az illetékek, mint melleggyökerekké ágazik szét, beleértve ez utóbbiakba a kincstári díjakat is. A bélyeg és illeték együtt véve, mint látjuk, szintén többet hajt az állam pénztárába a földadónál. Ugyancsak érzi is ezt a porlekedő s ingatlanokat vásárló közönség, nemkülönben azok, a kik örökséghez jutnak.

Most következik egy negyedik főgyökér, mely még a fogyasztási adóknál is hatalmasabb, a jövedékek, melyekhez a dohány, a só és a lottó tartozik. Tulajdonképen ezek is fogyasztási adók, csak a beszedési formájuk más, mint a szorosabb értelemben vett fogyasztási adóké. A dohányból az állam 53 és fél milliót vesz be, tehát évenként akkora összeget füstölünk el,

Köznyelvelés.

jövedelemmel, az államvagyon jövedelme. Ez maga majdnem annyit hoz, mint az egyenes és fogyasztási adók együttvéve. E jövedelemnek oroszán részét hatalmas államvasuthálózatunk s az ezzel kapcsolatos két nagyszerű gyártelep szolgáltatja. Az a 111 millió forint, a mit ezek jövedelmeznek, természetesen szinte nem tiszta jövedelem, mert levonandók belőle az üzemi költségek majdnem 72 milliónyi összegben. De így is maradt mintegy 40 millió forint tiszta jövedelem, mely a vasutakba fektetett 940 millió és a gyártelepekbe fektetett 18 millió forintnak több mint 4 percents kamatját fedezi.

Az államvasutaktól jobbra találunk két kisebb gyökeret. Az egyikben a budapesti államnyomda s az itteni, most már három állami Dunahíd jövedelmét foglaltuk egybe kerekben 1 millió forinttal. Azután következik a ménésbirtokok jövedelme 4 1/2 millió forinttal, mely természetesen nem tiszta jövedelem, de sőt a kiadások közt ugyanezimen 5 1/2 millió forint kiadással találkozunk, mely összegben a ménésbirtokok összes kezelési költségein kívül a házilag kezelt gödöllői uradalom költségei is benne foglaltatnak. Az 50,000 holdnyi ménésbirtokok jövedelmén kívül tehát az állam mintegy kerek milliót áldoz a lötenyésztés emelésére.

Tovább jobbra van egy erős gyökér, mely a posta és táviró 19 milliónyi jövedelmét mutatja. Ezzel szembe kell állítani fent a jobboldali ágak közt található 15.100,000 frtnyi kiadást. A kereskedelmi miniszterünknek 2 1/2 millióval

Ipar.

feltüntetett bevételai több rendbeli forrásból származnak. Ebben vannak összefoglalva az államépítészeti hivataloknál, a budapesti állami zalogházaknál, a statisztikai és szabadalmi hivatalnál stb. befolyó állami jövedelmek. A földmívelési minisztérium 3.600.000 frt bevételének legnagyobb tétele a *helyemterjesztésből*, névszerint a gabók eladásából befolyó harmadfél millió forint, melynek megfelelő tétel felel meg a kiadások között.

Az államadósságok közül több, névszerint a 30 milliós sorsolási, a Tisza-szegedi és vaskapui kölcsönök alapszerűleg kezeltek. Ezen alapszerű bevételeket képviseli az utolsó előtti harmadik gyökérben feltüntetett 4.300.000 frt.

A *közigazgatási bevételek* csoportjában a legkülönbözőbb bevételek vannak összefoglalva, minők például az állami tanintézetek tandíjai. Messze vezetne, ha mindezeket itt részletezni akarnánk.

Végül az átmeneti bevételekre nézve megjegyezzük, hogy ezeknek zömét tulajdonképp valódi jövedelemnek nevezni nem lehet, mert részint az ingatlan állományon egy részének eladásából, részint visszafizetett állami előlegekből, részint egyes építkezésekre felvett külön kisebb kölcsönökből származik. Vannak azonban ezen átmeneti bevételek közt is egyes valódi jövedelmet képező kisebb tételek.

Most már fordítsuk tekintetünket a fa koronájára s lássuk, mire fordítja az állam azt a 475 millió forintot, melyet neki az ő gyökerei, a jövedelmek szolgáltattak.

Itt is balról kezdjük szemlénket. Az első ág, mely szemünkbe ölik, a királyi udvartartás 4.700.000 forinttal. Ebben a kabinetiroda költsége is benne foglaltatik. Mint látjuk, a királyi udvar szükségleteinek és méltó fényének fedezése állami bevételeinknek majdnem pontosan egy perzentjét veszi igénybe.

A királyi udvar után mindjárt az *országgyűlés* következik 1.800.000 frt tekintélyes költséggel.

A harmadik ágat képezik a *nyugdíjak*, — melyekben a katonai nyugdíjak nincsenek be-foglalva, — kerekén 8.400.000 forinttal.

Most következik egy hatalmas ág, a *közös véderő*, 31 millió forinttal, ennek mintegy mellékágaként a külügy tűnik fel 4 millió forint kiadással. A valóságban Magyarország a fent kitért 31 milliónál nagyobb összeggel járul a közös véderő költségeihez, mert a vámjövédékből Magyarországot illető 17 millió forint is erre fordítottatik. A közös költségek megállapításánál ugyanis a delegációk a vámjövédékből származó s az egész monarchia területére nézve 55 millió forintot túlhaladó közös jövedelmet a közös kiadásokból előzetesen letűtik s csak a fennmaradó részt osztják fel a kvóta szerint 68.6:31.4 arányban Ausztria és Magyarország között. Ez az oka annak, hogy a magyar állam bevételei közt a vámjövédék nem is szerepel, pedig ebből 17 millió forint esett — az utolsó zárszámadás szerint — Magyarországra. Viszont a közösi kiadások összesen, rendest és rendkívüli összeszámítva, nem egészen 35 millióval szerepelnek állami kiadásaink közt, holott a vámbevétel is egészen erre fordítottatik, azok tulajdonképpen 52 millióval terhelik a magyar államkincstárt.

Mindjárt a közös véderő mellett jobbra látható a *magyar honvédséget* képviselő ág 17 millió forinttal. Ez már egészen a saját költségvetésünkben szerepel.

A következő főág meg a védelmi költségek ágánál is sokkal vastagabb, mert az *államadósságokat* foglalja magában 143.200.000 forint kiadással. Ez is három ágra oszlik: az egyik 30 milliós az államadóssági járulék, melyet 1867-ben elvállaltunk; a másik ág Magyarország szoros értelemben vett államadósságainak évi kamata és törlesztése 98.700.000 frt. összegben. Ez az adósságcsoporthoz magában foglalja a főbb tehermentesítési és újabbban a regalemegváltásból keletkezett államadósságokat, valamint annak a 958¹/₂ milliónak legnagyobb részét, a mibe államvasutaink és gépgyáraink kerültek, végül többi 1867 óta eszközölt állami beruházásaink költségeit, valamint a rossz pénzügyi helyzet éveiben a hiány fedezésére felvett összegeket. Az adósságok harmadik ágát az álamostított vasutakkal vett adósságok képezik 14.200.000 forinttal.

Most következnek a belbiztosítási kiadások.

A MISKOLCI KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA PALOTÁJA.

Először is *Horvátország* 8.400.000 forinttal. Azután *Magyarország* szoros értelemben vett *politikai kormányzásának költségei*, melyhez a miniszterelnökség, a belügyminisztérium s az ő felsége oldala melletti minisztérium költségeit csoportosítottuk össze. Ebben a csoportban befoglaltatik a megyék költségei is és az ország közegészségügyére és közbiztonságára s egyéb szorosan közigazgatási feladataira fordított kiadások.

A következő főág a *pénzügyminisztérium* kiadásait képviseli, melyek 79.200.000 forintot tesznek ki. E főág ismét öt ágra szakad. Az első ág a szoros értelemben vett pénzügyi igazgatás 21 millió forint kiadással. A többi négy mellékág a pénzverés, a jövedékek, a pénzügyminisztérium által kezelt állományon kezelési kiadásait, végül a minisztérium átmeneti kiadásait és beruházásait tünteti fel.

Most következik állami kiadásaink egyik legjelentékenyebb ága, a magyar állami vagyon légrétekebb s közigazgatási tekintetben legfontosabb részének, hatalmas *államvasuthálózatunknak* kiadásai, melyek 77.300.000 frttal vannak előirányozva. A két nevezetes állami gyártelep üzemi kiadásai e főágnak mintegy mellékágait képezik. A magyar államvasutakról s a gépgyárakról a bevételeknél a legszükségesebb tudnivalókat megjegyeztük.

Az államvasutak után jobbra az állami kiadásoknak még tíz csoportja következik. A *posta és táviró* 15.100.000 forint kiadásával szembe kell állítani ugyanezen állami intézményeknek 19 millió forintot képviselő jövedelmét (l. alant jobbról számítva a 6-ik gyökert). Tehát a postából és táviróból az államnak majdnem 4 millió forint tiszta haszna van. A többi ágak közül a *kereskedelmi* célok cím alatt összefoglalt 7.4 millióra megjegyezzük, hogy ebben a kereskedelmi minisztérium mindazon kiadásai foglaltatik, melyek nem a közutakra, a posta- és táviróra és az államvasutakra s gépgyárakra fordítottak. A *helyemterjesztésre* fordított 2¹/₂ milliárd kiadásra azt jegyezzük meg, hogy ez csupán átfutó jellegű, mert hasonló összegű bevétel felel meg neki, mely benne rejlik a földmívelési minisztériumnak 3.600.000 frttal feltüntetett bevételeiben. A *földmívelési célok* alatt a földmívelési minisztérium kiadásai vannak feltüntetve a külön felelített állami erdők, az e minisztérium által kezelt ménesbirtokok és méntelep, a helyemterjesztési és a vízi munkálatokra fordított kiadások nélkül.

Az utolsó két ág jobbra a *vallás- és közoktatásügy*, valamint az *igazságszolgáltatás* kiadásait tünteti fel.

Mint az olvasó látja, úgy a bevételek, mint a kiadások kerek számban 475 millióval vannak előirányozva. A költségvetési előirányzat magánémi felesleget — 87.000 frtot — mutat fel, mely ekkora költségvetésnél számba nem jöhet. A valóságban a bevételek előreláthatólag na-

gyobbak lesznek, mint a hogy az előirányzatban feltüntetve vannak. Hisz már 1894-ben a zárszámadás szerint 485 millióra rugtak Magyarország állami jövedelmei, melyekhez még a vámjövédékből Magyarországra eső 17 milliót is hozzá kell számítani. Ez utóbbival együtt tehát Magyarország állami jövedelmei már eddig is túlhaladták az 500 milliót s valószínű, hogy 1897-ben is túl fogják haladni ezt az összeget. Volt idő, mikor a valóságos bevételek az előirányzat mögött szottak maradni. De már évek óta az ellenkező következik be. A szigorú előirányzás az oka, hogy a magyar államkincstár többnyire 30 milliót is meghaladó bevételi többlet felett rendelkezik. Megjegyezendő azonban, nehogy ezt a körülményt a kvóta megállapításánál hátrányunkra kihasználhassák, hogy az osztrákoknál hasonló jelenségek találkoznak. Maga az osztrák költségvetési bizottság az 1897-re 33 millióra számította ki azt a „jövedelmi tartalékot”, melyre az osztrák pénzügyminiszter 1897-ben számíthat.

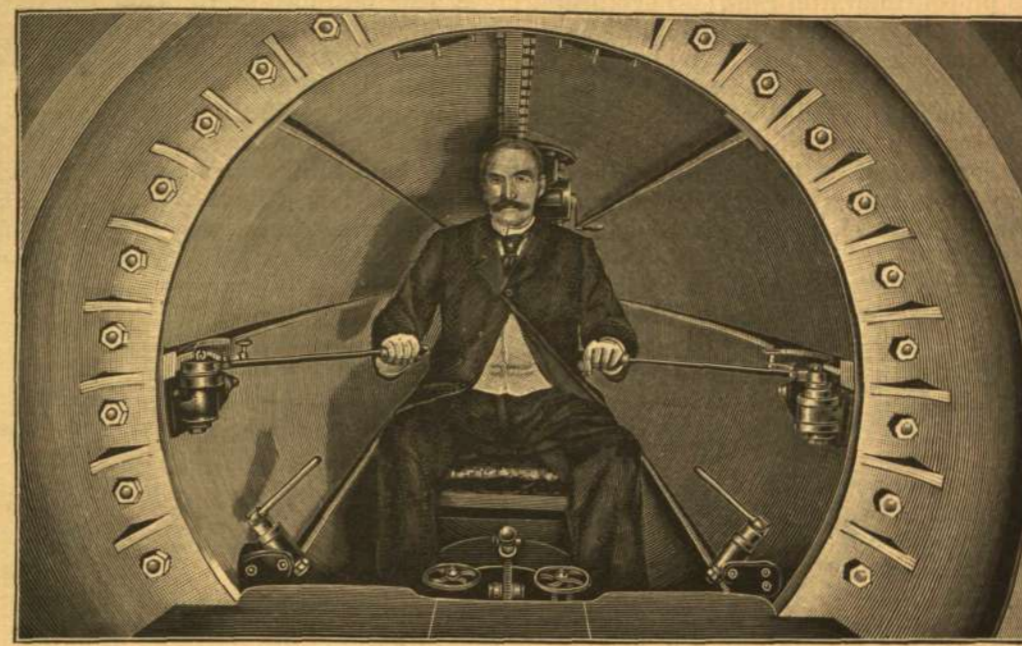
A MISKOLCI KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARA PALOTÁJA.

Miskolc város emelkedése, kereskedelmének, iparának folytonos gyarapodása az önállóság hathatós kifejezését is megtalálta az ottani kereskedelmi és iparkamara palotájának fölépítésében. A miskolci kereskedelmi és iparkamara hatásköre három megyére terjed ki, s most már hivatalának megfelelő középületben székel és folytatja működését.

A palota ünnepélyes fölvatása nov. 29-ikén ment végbe. Megjelent b. Dániel Ernő kereskedelmi miniszter Vörös László államtitkárral, a minisztérium több tisztviselőjével. Borsodmegye, Miskolc városa, a szomszédos hatóságok, az összes hazai kamarák képviseltették magukat.

Borsodmegye székhelyének egyik legkiválóbb és jóhatású középülete a palota, mely Könyöki és Tamás fővárosi építéskész terve szerint készült. A kamara áldozatkészségét a kormány is támogatta. A díszterem, hol a megnyitó ünnepélyen Radványi István elnök, b. Dániel miniszter beszédei hallgatnak a többi ünnepi szónoklattal együtt, művészi ékítéssel is el van látva. Mennyezetére Nagy László, budapesti festő tanár az ipar, kereskedelem és kultúra jelképes csoportjait festette, három külön képen, az életnagyságnál nagyobb alakokkal. Ezek igen emelki a szép helyiség által keltett hatást, s festészetünknek is figyelemreméltó művei.

Az ipart erőteljes fiatal férfi képviseli, ki egy háromlábú állványon foglal helyet. A bőrkötényes alak, egyik kezében kalapácsal, másik kezét egy vaskereken nyugtatva, fáradt mozdulatban látszik. Most végzte munkáját, most tette meg az utolsó kalapácsütést. De ő maga izmos és a kerekét körülvevő vadruza vidám-

A GOUBET VÍZ ALATT JÁRÓ HAJÓJÁNAK BELSEJE.

ságot nyújt a képnek, derűtséget a nehéz munka mellé. Gyalupad, fuvó, az ipar egyéb jelvényei gazdagítják a csoportozatot, melyet kiegészít a felhők közt két amorette alak, kik egy hordó abróncsolásával vannak elfoglalva, s pajkosan, könnyen végzik a munkát.

A középső kép, szintén felhős levegőben a kultúra allegóriája. A kulturát személyesítő szép szárnyas alak magas trónon ül, jobbajában szövegnekkel, balját fölemelve, mintegy biztatón és áldón. Lábanál, a trón lépcsőjén női alak, a mint hódolatul a bőség szaruját nyújtja a kulturának. Annak kifejezése ez, hogy ma már a jólétet csak a művelődés, a kultúra útján bírjuk elérni. Itt is amorették csatlakoznak a csoportba, a mint koszorúval szállnak.

A harmadik kép, a terem felső részének mennyezetén, a kereskedelem szimbolikus képe, a mitológia Merkuriával, ki egy hajó ormán ül. Gondolkozik és számít, mialatt pihen. Szere-tetreméltó körülte a négy amorette, a mint sűrűlődvé hozzák a csomagokat és máhakat a hajóra. Egy pedig viszi a portékát a távolba.

Nagy Lászlárnak, ki régebben foglalt helyet a jőnevi művészek közt, első nagyobb művei ezek s a rábizott feladatot erőteljesen és tetszetősen végezte.

A SZOMBATHELYI BERZSENYI-SZOBOR.

Vas megye kitünő szülöttjének, *Berzsenyi Dániel*nek érc-szobra ékesíti már *Szombathely* főterét. Régebbi a törekvés, hogy a lángszavjú óda-költőnek méltó emléket állítsanak. A kegyeletes szándék megvalósulására azonban csak pár évvel ez előtt került sor, a mikor a gyűjtő-bizottság élére *Károlyi Antal* alispán állt. A szobor elkészítését *Kiss György* szobrászra bízta, a ki *Kisfaludy Károlynak* is oly szép mellszobrát alkotta meg.

Deczember 8-án délelőtt történt meg a szobor leleplezése. Szombathely meghívta az ünnepélyre a fővárosi tudományos és irodalmi testületeket is, s ezek mindenike küldöttséggel képviseltette magát: az akadémia, Kisfaludy-társaság, Petőfi-társulat, az Otthon írói kör. A fővárosból és a Dunán túli megyékből érkezett vendégeket nagy szíveséggel fogadták, a várost földszítették.

A vármegyeház nagy termében gyűlt össze az ünnepelő közönség decz. 8-án d. e. 10 órára. A karzatok is tömve voltak. A földszinti padkosorokat a vendégek és a megye előkelőségei foglalták el. A megyei, városi és más hatóságok, továbbá az egyházak, iskolák, intézetek nagyszámu képviselői kivétel vettek az ünnepen; *Heinrich Gusztáv* és *P. Theurenek* Emil a magyar tud.akadémia, *Vargha Gyula* a Kisfaludy-társaság, *Jakab Odón* a Petőfi-társaság, *Rákosi Jenő* az „Otthon” képviselőjében. Részt vettek még: Győr város, Győr megye, Sopron város és Sopron megye, Somogy, Veszprém- és Zalamegye, Kőszeg- és Szombathely város, a soproni irodalmi és művészeti kör, a nagy-kánizsai irodalmi kör küldöttei, továbbá a költő élő rokonai. *Horvát Boldizsár* volt miniszter, a költő közeli rokona a bizottsághoz hazafias levelet intézett, a melyben sajnálatának adott kifejezést, hogy agg korára való tekintettel nem jelenhetett meg az ün-

nepélyen. A rokonok között jelen volt *Berzsenyi Sándor* somogy megyei földbirtokos is.

A dalgésyület a Hymnusz eléneklésével kezdte meg az ünnepélyt. *Dr. Károlyi Antal* alispán, mint a szobor-bizottság és a Berzsenyi-kör elnöke tartalmas szép beszéde következett. *Érre Szávay Gyula*, a „Győri Hírlap” szerkesztője szavaltta el alkalmi ódáját, melyet fentebb közlünk, s melyet élénk tapsal fogadtak. Nagy figyelemmel hallgatták *Dallos József* premontri rendi tanár felolvasását is, melyben Berzsenyi életét és működését ismertette. Azután az irodalmi társaságok képviselőinek felszólalásai következtek: *Ponori Theurenek* Emil a magyar tudományok akadémia és egyetem nevében, aztán *Vargha Gyula* a Kisfaludy-társaság nevében a következő beszédet mondta:

„A Kisfaludy-társaság nevében és megbízásából eljöttünk, hogy Vasvármegye lelkes közönségével a legnagyobb magyar ódaköltő halhatatlan emlékét ünnepeljük. Berzsenyit első sorban szülőföldje vallja magának, de szellemének fénye, nevének dicsősége nem csak addig hat, a meddig a Ság tejeje sötétedik, betölti, beragogyja az egész magyar hazát. A szép magyar szó egy régebbi költőnkél sem zendült meg annyi erővel, mint az ő szótazok ajkán. Hangja, melylyel proféta-lelke szent haragját a romlásnak indult nemzet felé harsogta, az isteni fenség döböntő félelmével kapta meg a sziveket, mint a váratlanul felhangzó mennydörgés szava. S volt-e valaha költő, ki szenvedélyesebben csüggött volna nemzetén, faján? Az a központi tűz, mely a mély-ségeken háborgó vulkán földrázó erejével ferti Berzsenyi lelkében, a kioltathatlan fejszeretettől nyerte táplálékát. Azért volt oly ellenállhatatlan, azért ragadta úgy magától a kortársakat. Örizzük a költő szent hagyományát, hevítse a mi szívünket is az ő lángelkélből kisugárzó meleg, hogy néki, széles e hazában mindannyian saját szavaival felelhesünk vissza: „Mint te, oly forrón szeretem hazámat; mert egyedül álló s ezer veszélytől környezett kis nép, minő a magyar, csak így tarthatja fenn nemzeti létét, ha minden ígét áthatja a józan, de kitartó, a munkás és önfeláldozó hazaszeretet. De költőnk másra is tanít, arra, hogy minden

ország tábász, talpköve a tiszta erkölcs. Ha e nemzet testben-lélekben ép marad, a két ezredév határjelző halmáról, melyen állunk, bátor bizalommal tekinthet a jövőbe. S te, dicsőült szellem, ki érc-zengésű szózatoddal ébresztéd egykor alvó nemzetet, im, lásd, a hálás ivadék, hogy ünnepl! Mit mondhatnánk mást, mint a mit te mondtál jó ajakkal: „A véghetetlen századoknak nagy neved érdemét átaladad.”

Jakab Odón a Petőfi-társaság nevében szölt ezután. Minden ember — mondá — be akarja magát írni társai emlékébe. E célt akarja elérni a költő is és boldog, ha a nép megérti. Boldogan alhatik Berzsenyi, a ki bevészte a nevét a magyar nép emlékébe. *Rákosi Jenő* szölt még az „Otthon” nevében. Ezután *Gombóczy* a soproni irodalmi és művészi kör nevében beszélt. A záróbeszédet *Reiszig Ede* főispán mondotta.

A díszülés után a közönség a Berzsenyi-szoborhoz vonult, a hol *Károlyi* alispán mondott szép beszédet s átadta a szobrot megőrzésre és gondozásra Szombathely város közönségének, mire *Ethen Gyula* polgármester azt a város nevében átvettnek jelentette ki. Befejzésül a szombathelyi dalárda a Szózatot énekelte. A küldöttségek koszorúkat helyeztek a szobor talapzatára.

A lepel lehullásakor az egybegyűltek a szobor készítőjét, *Kiss Györgyöt* is melegen éltették. A szobornál szépen sikerült. A nagy magyar poéta nyugodtan és kifejezően áll a 3.4 méter magas kőtalapzaton. Az akkori nemesi uri rend öltözétében van ábrázolva, vállra vetett hosszú mentében, melynek egyik szárnyát baljával derekához szorítja; szabadon látszó baljával szónokias modulatot tesz. Az egész alak szónokias pathoszt fejez ki, s ez illesk a „Romlásnak indul” óda költőjéhez. Berzsenyi kifejező, szép fejét a szobrász nemesen mintázta, a monumentális stílnak megfelelően. A költő ércalakja harmadfél méter magas.

A talapzat első oldalán az egyszerű felirat ennyi: *Berzsenyi Dániel*. A hátsó oldalon: *Vasvármegye közönsége*. Két oldalt pedig ódáiból vették be e sorokat: *Csak szed nemzedek a sasok; balról: Alsz még, állsz szeretett hazám.*

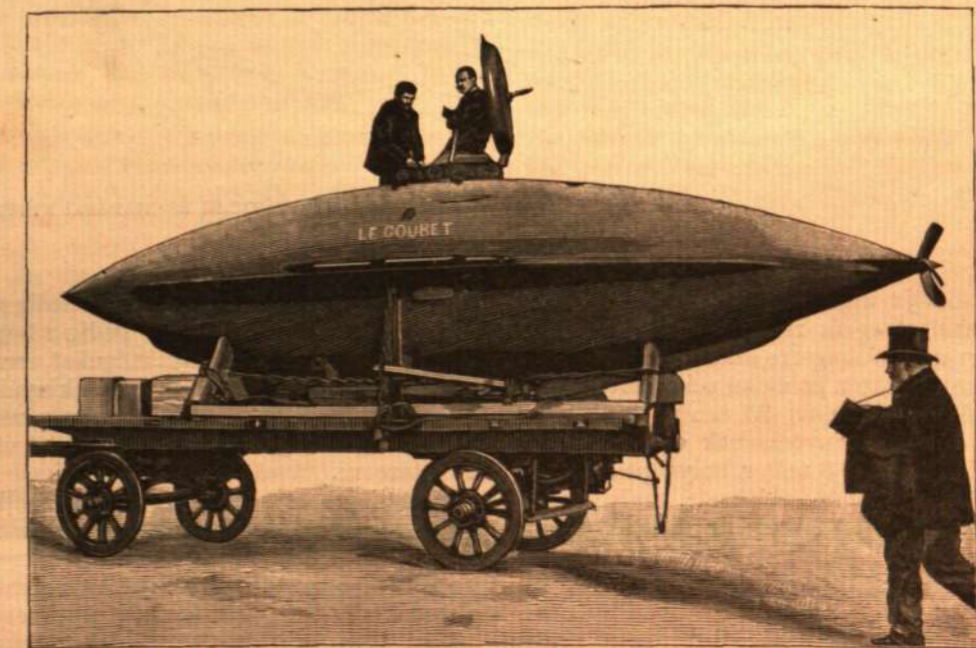
Délben a fényes vendégereg a *Sabaria* fogadóban gyűlt össze lakomára, s hangzott a sok lelkes felköszöntő. Itt olvasták föl *Wallacis* miniszternek következő üdvözlő táviratát: „Örömmel üdvözlöm a nemzeti érzés költőit lelki énekének emlékét méltó kegyelettel megőrkítő szobor-bizottságot és az ünneplő közönséget”. Az ünnepelő közönség táviratban válaszolt *Wallacis* miniszternek. Este a városi kaszinóban estély volt, melyen *Rákosi Jenő* tartott fölolvasást.

VÍZ ALATT JÁRÓ HAJÓ.

Rég török már az emberek a fejüket olyan hajó kitalálásán, a melylyel tetszés szerint a víz alá lehessen merülni, ott tovább folytatni az utazást, azután pedig megint felkerülni a szabad levegőre.

Különbösen hadászati tekintetben volna az ilyen hajó nagyon fontos, hiszen azzal könnyen meg lehetne lepni az ellenség mit sem sejtő hajóit.

S csakugyan még a múlt század utoljában, majd a rabszolgaháború idejében is tettek az éjszakai-amerikaiak holmi vízalatti csónakokkal többkevesebb sikerrel járó kísérletet, de aztán abban maradt az egész; legfeljebb elméletileg próbál-

GOUBET VÍZ ALATT JÁRÓ HAJÓJÁNAK A TENGERTHEZ VALÓ SZÁLLÍTÁSA.

számba vesszük, azokat az eredményeket, melyeket épen a gyorsírói ügyesség és a gyors munka tekintetében eddig a nők fölmutattak, a minek ékesen szóló bizonyítéka, hogy a Berlinben 1891-ben tartott Stolte-féle gyűlésen egy nő, *Mützel Gertrud*, Mützel Gusztáv állatfésztő leánya nyerte el az első díjat, s vele csak két régi országgyűlési gyorsíró mérkőzhetett. Hasonló eredményeket mutatott fel Olaszországban egy corteregőji elhunyt tanár, *Michela Antonio* unokahúga, *Gillo Lujza*, ki egyszersmind egy gyorsírógépet is talált fel, melylyel a római senatusban tartott beszédek vétetnek föl.

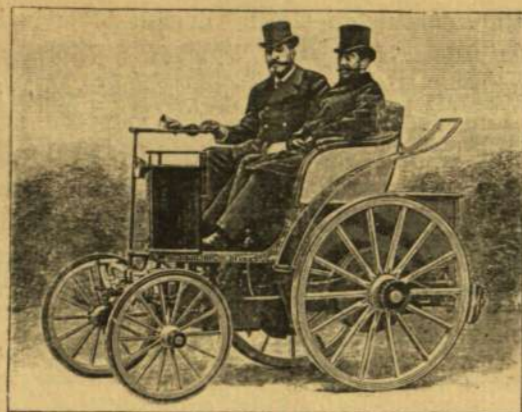
Érdekes és kecsesgató kezdeményezésül szolgál a gyorsírásnak, mint női keresetforrásnak értékesítésére, s az azzal összefüggő társadalmi állapotok megvilágítására egy munkát, melyet *Specht* készített egy kibocsátott kérdőívre beérkezett válaszok alapján, a melyet a rendelkezésre bocsátott adatok feldolgozásával most ad közre egy előkelő német tudományos folyóiratban. Azokra nézve, kik nálunk a nőkérdéssel foglalkoznak, s oly stádiumban, midőn már is nevezetes eredményeket láthatunk a nők számára nyitott életpályák s az önfentartás útjai megtörésében, gyakorlati fontosságot lehet tulajdonítani nekünk e kezdemény rövid és vázlatos ismertetésének.

Specht több ezer példányban osztotta szét kérdőívét, egyelőre azonban csupán Berlinre szorította; de csak 188 ívet kapott kitöltve vissza. Ez természetesen nem elég, hogy teljes képét lehessen adni a női gyorsírók társadalmi és anyagi helyzetének, munkaviszonyainak és életmódjának, de arra elég, hogy megjelölje az irányokat, melyekben a nők polgári hivatásának érdekeit felkarolónak tevékenységüket összpontosítani kell.

A kérdőív, mely csak gép- és gyorsírónőknek volt szánva, következő rovatokat tartalmazta: 1. Vezeték- és keresztnév. 2. Születési év. 3. Családi állás (hajadon, férjhezett, özvegy, elvált nő). 4. Hol van alkalmazva? (hatóságnál, ügyvédnél, irónál, irógép mellett, kereskedőnél, bankárnál?) 5. Címe (gyorsíró, gépirónő, levelező, könyvvezető, pénztárosnő, írónő?). 6. Főfoglalkozása (gépirás, gyorsírás?). 7. Fizetése (havi, vagy heti fizetés, óradíj). 8. Napenkénti munkaidő metől meddig? 9. Déli szünet, s más napközi szünet metől meddig? 10. Felmondási idő hány hét, vagy nap? 11. Van-e és mekkora nyári szabadságidő? Ezalatt házza-e a fizetését? 12. Nyugdíjra van-e igénye és metől fogva? 13. Mióta van jelenlegi állásában? 14. Mióta stenografál vagy kezeli az irógépet?

Csak röviden iktatjuk ide a beérkezett válaszok vejeit, az olvasóra bízván az ahhoz fűződő következtetéseket. A beérkezett 188 válaszból 124 jelöli meg a gyorsírás vagy kézírás és 16 a gépirás fő-, illetőleg egyedüli foglalkozásának. Kifűnik, hogy minde női alkalmazottaknak jobb fizetésük van, mint a könyvvezető vagy más irdai munkára alkalmazott nőnek. Van olyan, a ki gépirással és gyorsírással havi 160 márkát (80—90 ft) keres. A munkaadók 41 esetben kereskedők, 38 esetben hatóság, 22 esetben gyárosok, 19 esetben ügyvédek s csak 5 esetben magánzó. Nagy és kivitelű fizetekben dolgozik 8 hölgy, ugyanannyi könyvkereskedésekben és ugyanannyi tudakozó irodákban; 5 dolgozik irógépüzletben, ugyanannyi szerkesztőségben és kiadóhivatalban, 2 pedig bankban. A többiből 10 állás nélkül van, 6 önálló (egyiknek havi jövedelme 150 márká), azaz különböző helyekre dolgozik s az elvállalt diktatúmatokat haza viszi; a többi 11 ipartársulati irodákban, tisztai egyesületekben, utazási és kiállítási irodákban, stb. működik.

Ha már most azt a legkisebb létfentartási összeget vesszük, melyre egy családi ellátásban, bútorozott szobában, vagy saját lakásban élő fiatal leánynak szüksége van, s melyet egy a nőkérdés iránt buzgón érdeklődő német tudós, Meyer, több évvel ezelőtt 235 ifjú hölgy adatbevallása után 51 márkában állapított meg, bár nyilván igen alacsonyán véve föl a mai, és épen a fővárosi megélhetési viszonyokhoz képest: akkor kétségtelenül kiderül, hogy a gép- és gyorsírás-foglalkozó nők kereseti viszonyai jóval meghaladják a más pályán működők keresetét. *Specht* szerint azok legnagyobb része havi díjra van szerződötve. Csak egy jelentkezett olyan, a ki heti bért hűz és pedig 20 márkát. Accord

VILLAMOS BÉRKOCSIK.

munkát három végez, 100 soronként gépirással 60 fillérré.

Különbön a beérkezett 188 feleletből kitűnőleg csak egy hölgy akad, a ki havi 12 márkát hűz, s csak 3 olyan, a kinek fizetése 30—39 márká közt van. Egyé 40—49 márká közt s 15-é 50—59 márká közt ingadozik. A legnagyobb zöme a fizetéseknek 50 és 99 márká közt változik. Három hölgynek van 150—165 márkáig terjedő legmagasabb fizetése. De van olyan is, a ki 120 márká fizetésén felül a szüneti idő felhasználásával megkeresett mellékjövendelmét keres 80 márkára besültre.

Az is kitűnik az adatokból, hogy nem a gyorsírással való huzamosabb foglalkozás biztosítja egyedül a magasabb fizetést, mert *Specht* ismertet eseteket, a midőn egy fiatal lány alig hat hónapi gyorsírói tanulmány után már 80 márká fizetéssel alkalmaztatott, más kettő pedig 65—70 márká fizetésű.

Nem rosszabbak a viszonyok a napi munkaidő tekintetében sem. Legtöbbnél ez 8—9 óra, reggeli, ebéd és szonna-ideő nélkül; 37 már csak a rendes 8 órai munkaidőhöz van kötve, s 21 még rövidebb ideig dolgozik; de ezzel szemben előfordul napi 10—13 órai munka is. Innen a sok gyomorraj és sápkór esete, mely fizetetlen alkalmazott fiatal lányoknál az összes betegségi eseteknek megállapíthatólag a felét teszi.

Sokkal kevesebb támaszpontot nyújtanak a gyorsírónők felvilágosításai a puhatozás két utolsó pontja, a szabadságidő és a nyugdíj kérdése tekintetében. E részben a válaszok ingadozók s úgy látszik, teljesen rendezetlen viszonyokra mutatnak még. De elég ennyi is, hogy a nők fokozott érdeklődéssel kísérjék azt a munkakört, mely hivatva van biztos életpályát nyitni önfentartási törekvéseik számára az élet nehéz küzdelmei közepette.

VILLAMOS BÉRKOCSIK.

A villam erejét berkocsi hajtására már fél századdal ezelőtt igyekeztek felhasználni s a kísérletek nagyobb része sikerült is annyiban,

VILLAMOS BÉRKOCSIK.

hogy a nagy közönség örömeire egyszer az egyik, másszor a másik nagy városban tüntek fel «maguktól szaladó kocsi». De mindannyiszor csakhamar kitént, hogy e találmányok készítése nagyon költséges, a velők való bánás igen nehéz, használhatóságuk csekély, s így aztán nem is sikerült elterjedniük.

Újabban azonban az elektrotechnika bámulatos gyors haladást tett, különösen mióta az úgynevezett *accumulátorok* (erőgyűjtőket) készíteni tudják és az elektromos hajtó-készületek sokat javítottak. Most már sokkal komolyabbak a kísérletek. A többek közt *Jeantaud* gyáros olyan két-ülékes berkocsi készített, melyekben az elektromos hajtókészületek a két tengely között van s egy fogaskerékkel fogva áll összeköttetésbe a hátsó tengelylyel, a melyre a nagy hajtókerekek vannak erősítve. A kocsiiban ülő a kezével kormányozza az első tengelyt, a lábával pedig a hajtókészületeket igazgatja. Az így szerkesztett kocsi körülbelül 1000 kilogramm súlyú, ha a hajtókészületek 2. s löerejű; a hajtókerekek egy percz alatt 1200 fordulást tesznek. Ez a kocsi már használhatóan bizonyult annyival inkább, mert könnyen meg lehet állítani és gyorsaságát tetszés szerint gyarapítani, vagy mérsékelni. Nagy hátránya azonban, hogy az erőgyűjtők villamtöltéke aránylag nagyon rövid ideig, alig egy óráig tart s új megtöltésükre 3—4 óra szükséges; így a kocsiival teljesen lehetetlen nagyobb utakat tenni. Valamivel tökéletesebb a *Morris* és *Salom czég* által szerkesztett kocsi, mely sokkal súlyosabb (két bennülővel 1250 kilogramm), de a villamtelep egyszeri töltésével 80 vagy 200 kilométer távolságra lehet kocsizni.

Legtökéletesebb a *Bersey-féle* hajtó-rendszer, a melynél a villamos telep és a többi eszközök oly elhelyezést nyernek, hogy a villamosságról fogalommal nem bíró ember is egész könnyen hajthatja a kocsi.

Ennek a rendszernek felhasználásával *Mulliner*, tekintélyes londoni kocsi gyáros, az angol fővárosban ma divatos berkocsi mintájára, de azoknál sokkal izlésebb alakban, egy csapat villamos berkocsi készített s megalakítván részvénytársaságát «London electrical cab company» (Londoni villamos kocsi társaság) címmel a parlamenttől engedélyt nyert, hogy azokat a közforgalomnak átadja.

Az engedély november 14-ét tüzte ki határidőül s ezen a napon *Mulliner* részvénytársasága egyszerre 350 villamos berkocsi bocsátotta a közönség rendelkezésére, mely a nagy újítást igen nagy tetszéssel karolta fel. A kocsiik igen csinosak: ruganyos ülésel, zöld- és arany függönyökkel, tükrökkel, s villamos lámpával vannak felszerelve. A kocsi, mint a mi berkocsiainknál, elől magas ülésen ül, tőle két oldalt lámpa van s így sötétben is mindent jól megláthat. Két ló helyett két fogantyú áll előtte; az egyikkel kormányozza a kocsi irányát, a másikkal esetleg megállítja azt. Egyszerű lábnyomás is képes megállítani az egészet. A kerekek, hogy nagy zajt ne csináljanak s hogy az ülés kényelmesebb legyen, gummi talpakú. A kocsi előállítására természetesen több kerül, mint a közönséges berkocsié, mindamellett a társaság a verseny kedvéért már kezdetben megelégszik a rendes berkocsi számára megállapított díjjal s azt hiszik, hogy nem veszítenek vele, mert a lótarásnak nagy városokban tetemes összegre menő költségét megkimélik; ezenkívül a villamos berkocsinak, bár nagyon sebesen fog járni, egy óra alatt 20 kilométernél hosszabb utat tennie nem szabad; de a dolog természeténél fogva így is gyorsabban jár a berkocsinál, tehát nagyobb lesz a bevétele.

A legényesebb dolog, a mi a villamos berkocsi esetleges elterjedése után kétségkívül be fog következni, a lovak mellőzés. Budapestten aránylag rövid idő alatt tulszárnyalta a villamos vasút a sokkal régebbi lóvonatú vasútát s nem sokára teljesen kipusztulnak miatta a lóvasuti kocsi. Így pusztulnak ki majd Londonban is a most lovaktól vont berkocsi, sőt előreláthatólag gyorsabban, mint már nálunk. Az a néhány nap, mely a villamos berkocsi alkalmazása óta eltelt, már nagyon feltűnővé tette a különbséget a lovak által vont és a villamossággal hajtott kocsi között, s különösen a Londonban nagy számmal levő állatvédők nagy vívmánynak tartják, hogy a lovakat nem kell a kocsiinak ki-

noznia s nem fordul elő oly sok kellemetlenség és veszély, mint eddig a lovak használata mellet.

Igen természetes, hogy még nagyon messze vagyunk attól az időtől, mikor a veloczipéd a hátsólovat, s a villamos kocsi az igás lovat annyira kiszorítja, hogy *Madách* embere múzeumban ritkaságképp mutogathassa a ló kitömött példányát, de kétségtelen, hogy közeledünk ezen időhöz; a villamos berkocsi alkalmazása nagy esemény kezdete a közforgalom történetében. Egyik angol lap meg is jegyzi, hogy *Viktória* királynő méltán büszkélkedhetik, hogy oly művelődéstörténeti fontosságú eseményt ért meg, mint uralkodása kezdetén a vasútak bölcsőkorát, ma pedig élete vége felé a villamos közlekedés létesülését.

A villamos kocsi csakhamar alkalmazásuk után versenyt is rendeztek Londonban. A versenyen mintegy 50 kocsi vett részt, köztük egy pár petroleumos és gőzerőre berendezett s néhány különös szerkezetű, ezenkívül több száz veloczipédista kísérte őket a nagy útra. *Brighton* kikötő város volt ugyanis a célpont, mely Londontól 80 kilométernyi távolságra fekszik. Óriási néptömeg gyűlt össze a *Northumberland-tón*, olyannyira, hogy midőn 9¹/₂ óra körül megadták a jelt az indulásra, csak nagy nehézséggel tudtak út csinálni a kocsiinak, s egy gyermeket el is gázoltak. A gyorsabban haladó kocsi óránként mintegy 18 angol mérföldnyi (30 km.) út tettek meg, bár délután állandóan esett az eső, s nagy sár volt. Nevezetesen, hogy a petroleummal hajtott kocsi aránylag még gyorsabban haladtak, de ezek kellemetlen kezelése s bűze nem tetszett a közönségnek. Este *Brightonban* nagy lakomát rendeztek a versenyzők tiszteletére, mely alkalommal előkelőségek, mint *Lord Winchilea* és *Lawson* reményüket fejezték ki, hogy a villamos kocsi jövője biztosított, bár még sok javításra van szükség.

ELVIRA HERCZEGNŐ.

Az európai sajtó az utóbbi napokban sokat foglalkozott azzal a feltűnő esettel, hogy *Don Carlos* spanyol trónkövetelőnek legidősebb leánya, *Elvira* hercegnő megcsókolt egy *Folehi* nevű olasz festővel. Királyi családokban az ily esetek a ritkaságok közé tartoznak, a szigorú etikette már a gyermekkorban az észinte érzelmek eltitkolására szoktatván azokat, s ha mégis előfordulnak, mindenki igyekszik a botrány elsimítására. *Donna Elvira* esetét azonban egészen nyíltan tárgyalták minden részletében s így ez eset valóságos világhírűvé lett.

Elvira hercegnő nem mondható épen fiatalnak, hiszen már 25 éves elmúlt. Ifjúságát apácázárdákban töltötte el s midőn szülői házához visszatért, atyja már mostohát vitt oda, egy *Rohan* hercegnőt, kivel a művelt, de nagyon szeszélyes és hysteriában szenvedő leány soha sem rokonszenvezett. *Folchival* rokonainál ismerkedett meg, kiknek számára a festő több képet készített. A festő középkorú, elegans modorú, de nem kiváló tehetségű ember, kit nagybátyja, egyik bibornok, támogató művészi pályáján. *Folchi* nagyon jól tudott bánni a nőekkel s *Elvira* hercegnő megismerkedésük után csakhamar megszerette. A szökést maga a hercegnő rendezte, s mivel atyja keveset törődött vele, sikerült úgy eltűnniök, hogy nyomukat sem találták meg az első napokban. Később tűnt ki, hogy *Franciaország* déli részén és *Spanyolországban* több helyen tartózkodtak s azután *Angliába* mentek át. Az utazás költségeit *Elvira* hercegnő ékszereinek árával fedezte s most már azon mesterkednek, hogy birtokába jussanak a hercegnő mintegy két millióra menő anyai örökségének.

TÁVIRAT ÚTJÁN KÖZÖLT RAJZ.

Edison bámulatos találmányai között nem utolsó a gépszervezet, melyet nem *Remy Patrick* társával együtt *Orangeban* (*New Jersey*) levő műhelyében készített, s mely lehetővé teszi, hogy a rajzokat is csak oly gyorsan és oly pontosan közzéjék messze távolból, mint az írásjegyeket. Eddigi kísérletek szerint 800 kilométer távolságból

ELVIRA HERCZEGNŐ.

már egész könnyen lehet rajzokat táviratozni, sőt kétszer ily távolból is meglehetősen könnyen. A gépeket ma 3 angol hüvelyk nagyságban készítik, de *Edison* már is intézkedéseket tesz, hogy oly gépeket is készítsenek, melyeket zsebben lehessen hordani, s a távirószervezetnél alkalmazni.

A rajzok és gépek táviratozása automata módon történik. A rajzoló puha papírosra készíti rajzát erős ceruzával és éles körvonallakkal. A rajzlapot erre egy kis hengerre göngyölik, mely a küldő állomás gépeinek lapján van, meguyomják a gombot, s a villamram elvégzi a többi. A henger lassú mozgásánál egy érczűt húzódik végig a papírosra, s midőn a rajz valamely pontját érinti, beleyomul, s abban a pillanatban a messze távolban levő érkező állomáson hasonlóan történik az ottani gép hengerén alkalmazott papírt, mely igen érzékeny oldattal van telítve; a papír kék pontjai egészen pontosan visszaadja az eredeti képet.

A «*New York Journal*»-nak egyik közelebbi száma több ily táviratilag küldött rajzot közölt. Egyik ezek közül, *Bryan Vilmos* arczképét hí másolatban mutatjuk be, megjegyezvén, hogy ennek elkészítésére alig volt négy percznyi időre szükség.

Edison, ki érdekes találmánya sikerét maga is részben *Remy Patrick*nak tulajdonítja, s e mellett *Cassella* kísérleteinek január végén akarja találmányát nagyban értékesíteni, de előbb kísérletet tesz *San-Francisco* és *New-York* között. A találmány a képes lapokra vonatkozólag is nagy fontosságú különösen, ha még tökéletesedni fog.

BRYAN VILMOS ARCKÉPÉNEK TELEGRAFÁLT MÁSOLATA.

HOGY MEGYEN A HÁZÉPÍTÉS AMERIKÁBAN?

Világszerte tudva van, hogy az amerikaiak szinte fitogtatják a megszkott, közönséges dolgok lenését, ellenben lázasan iparkodnak mindig valami olyat kitalálni s alkotni, a mi új, rendkívül, de egyszersmind hasznos is, mert a yankeknak a haszon mindennél előbb való. Ilyen rendkívüliségek egyebek közt azok a roppant magas házak, a melyeket *Chicago*ban

kezdték először építeni. E ház, vagy több emeletű házak látványának épen nem valami gyönyörkötötök; de mint műszaki alkotások, mint az építő művészet hatalmas művei, minden figyelemre érdemesek. Hogy különben az amerikaiak maguk sem tartják az épületeket különösen szépeknek, mutatja az, hogy nem valami zengzengés nével «sky-scrapers»-eknek (felhő orszolónak) hívják őket; de más részről büszkéik is rá, hogy csak az ő hazájukban láthatók ez újabb «babiloni tornyok», a melyeket egyebütt már közbiztonsági tekintetből sem engedne emeltetni semmiféle hatóság, holott *Amerikában* szinte versenyt kelnek egymással államok, városok és magánosok, hogy ki tud mennél csudálatosabb dolgot, mennél váratlanabb új alkotást létre hozni, vagy épen olyasmit, a mit talán utánozni sem lehet.

A *Chicago*ban épített első óriás házak magukat az amerikaiakat is meglepték; most azonban más városok még nagyobbakat akarnak emeltetni, a mire annál inkább vállalkozhatnak, mivel ott az ilyen versenyt semmi rendőri szabályzat nem gátolja; építhetnek akár az égig, ha győzik anyaggal és pénzzel.

Ezen «felhő orszoló» házaknak, melyek közül ép múlt számunkban mutattunk be néhányat, építésmódja rendkívül eredeti. *Chicago*ban igen bajos az alapozás még kisebb épületeknél is, mert a város moعات területén áll, melyben igen kevés az ellenálló erő. Ehhez járul, hogy a föld felső, iszapos rétege alatt agyag, ez alatt pedig futóhomok van, s három méternyi mélységben már vak fázd föl. Így csak a legnagyobb vigyázatossággal állíthatják a háziorásokat erre a gyanus, vizegyös alapra, mivel a nem eléggé vastag szilárd réteg alig bírja meg az ilyen építmények roppant súlyját.

Hogy tehát az alapregezetet az ellenállásra képessé tegyék: vasgerendákat raknak rá sűrűn egymás mellé, még pedig egy sort hosszszában, erre pedig egy másik sort keresztben. Erre az egészet betonnal töltik és födők be s ily módon kellő szilárdságú alapozást állítanak elő. Ilyen alapzati réteget többet raknak egymás fölé mindaddig, míg meg nem győződnék, hogy a rá építendő házat biztosan meg fogja bírni.

Az első «égkötő» házakat úgy építették, mint a közönséges házakat, vagyis a falakat faragott homokkőből és gránitkockákból rakták. Később azonban megváltoztatták az építés módját, a mennyiben a követ mellőzve, vasszerkezetet csináltak; csak a vasváz hézagainak betöltésére használnak követ, mely így az építmény szilárdságának előmozdításához semmivel sem járul.

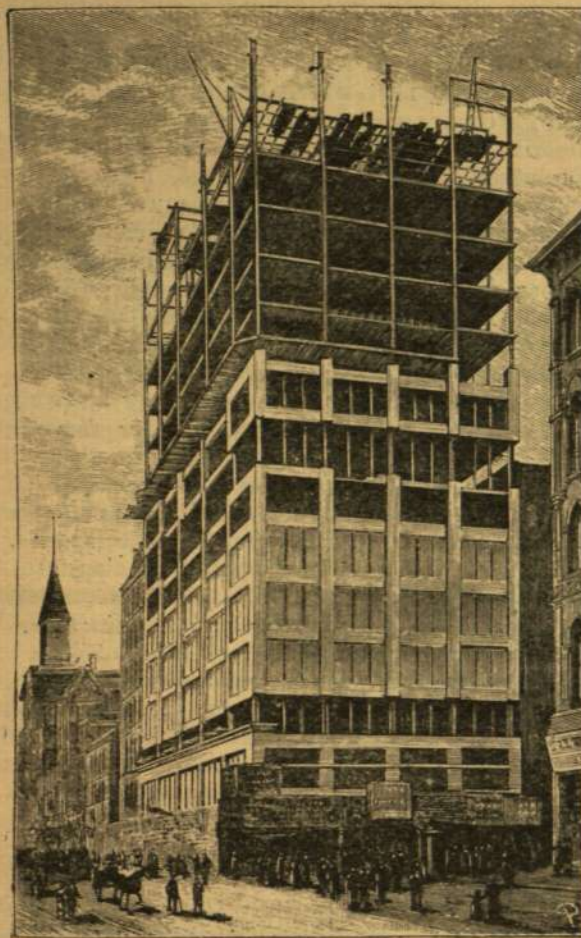
A vasváz álló és keresztgerendáit erős szöge-zésekkel foglalják össze; a gerenda-közöket tűz-álló téglával falazzák be, a mi rendszerint több emeleten egyszerre történik s így a vasváz összeállítását után igen gyorsan elkészül.

Világosan látható ez az építésmód ide vonatkozó képünkön, mely egy, *Chicago*ban a múlt évben építeni kezdett ház fényképi fölvétele után készült. Mint a kép mutatja, a fölvételkor a vasváz még nem volt teljesen összeállítva, hanem csak a tizenegyedik emeletig haladtak vele! A második emelet hézagai még nincsenek befalazva, de a föltöte levő három emelet már készen van, a következő emelet befalazásán pedig még most dolgoznak. Hogy a ház milyen magas lesz, a kép fölvételekor még nem volt elhatározva; csak annyit tudtak, hogy az építetű minden eddigi háznál magasabbat akar.

Önként értendő, hogy az ilyen építkezéseknél a lehető legnagyobb gondot kell fordítani a szilárdságra. Az építéshez használt anyagokat a helyszínen szilárdsági próbáknak vetik alá. Tapasztalt technikusok minden egyes darabot a legszorgosabban megvizsgálják s a legesélyesebb hibáért is visszautasítanak akármit. Az építész rendszerint személyesen ügyel föl a vasgerendák megrendelt készítményekre, sőt az azokhoz használt nyers anyagokra is.

Az építésnél semmi fát nem használnak, még a belső díszítésekre sem. A mennyezetre is vasgerendákból készülnek, melyek közeit égetett agyagablakkal töltik be. Ilyen ablakkal burkolják belülről a falakat is, melyeket ezenfelül terracotta-mozaikkal, vagy márvánnyal díszítenek.

Ez óriás házak építése csaknem megfoghatat-

EGY ÓRIÁSI HÁZ ÉPÍTÉSE CHICAGÓBAN.

lan gyorsasággal történik. Igen sok munkást szerződtek, kiket aztán csapatonként osztanak be az egyes emeleteken végzendő munkákhoz, melyeknél igen ügyelnek, hogy a legkisebb részlet is nagy tökéletességgel készüljön. Kéthárom hónap alatt 15—20, sőt több emeletű házat elővárasztanak olyan telken, amelyen kevéssel előbb még valami régi divatú ház állott.

A voltaképi építés befejeztével egész sereg olyan mesterember szállja meg a házat, a kik a belső berendezéseket állítják elő. Itt a víz- és villamvezetékeket, amott a fűtő készülékeket, ismét más helyt az emelő-gépeket csinálják. Fűtésre rendszeren gőzt, világításra villamosságot alkalmaznak, melyeknek cső- és drótvezetékei több kilométernyi hosszúságúak a földtől föl a legfelső emeletig.

Ilyen házak most az eszményei az amerikai tüzetli életnek, mely midőn ily csodaszámú menő épületeket emel, egyszermind gazdag jövedelemforrást nyit magának.

MULATTATÓ TERMÉSZETTANI KISÉRLETEK.

Tom Tit legújabb kötötéből.

Helyet cserélő folyadékok.

A narancs héjával érdekes mutatványt lehet rendezni, sőt tudományos tantételt is bebizonyítani, nevezetesen azt, hogy a különböző sűrűségű folyadékok, ha nem rázzuk, keverjük erőszakosan, sűrűségüknek megfelelően egymás alatt, illetőleg egymás felett különváltan helyezkednek el, mindig a könnyebbik kerülve felül s a nehezebbik alul.

Mutatványunk czéljára némi gondnal hámozzuk meg a narancsot, úgy hogy a narancs egyik feléről teljes épségben hántjuk le a héjat és ilykép kicsiny üst- vagy eszécszormájú edényt kapunk. Ennek a fenekén, közel egymáshoz, két lyukat furunk körülbelül lúdtoll-nagyságot s ez meglévén, pohárba illesztjük a narancshéjt, sárga részével lefelé. A pohár belső átmérője valamivel kisebb legyen, mint a narancshéjé, úgy, hogy az utóbbi, ruganyosságánál fogva a pohár oldalához feszülve, közepén mintegy lebegve maradjon.

Most már vörös bort töltünk a narancshéjba. A bort a két kis lyukon át lefolyik a pohár fenekére; a töltés addig folytatjuk, míg nem a bor eléri a narancshéj alját. Ekkor aztán vizet töltünk a pohárba, majdnem szüntől. Csakhamar azt látjuk, hogy a narancshéj alján levő egyik lyukacsán át a bor vékony ereszkében felfelé emelkedik, egészen a víz színéig, viszont a víz, mely nehezebb, a másik

lyukacsán át a pohár fenekére ereszkedik le. Nem sok idő telik bele és a bor már nincs a pohár fenekén a narancshéj alatt, hanem fönt van a pohár felső részében, a víz pedig a fenékre került. A két folyadék helyet cserélt.

Érdekesebbé tehetjük a mutatványt, ha a narancshéjra fűrt két lyukba mindkét végén nyitott lúdtollat tűzünk, még pedig olykép, hogy az egyik a narancshéjtől majdnem a pohár fenekéig ér, a másik pedig fölfelé közel a pohár széléig. Ez a két cső azonban nem okvetlenül szükséges. A kísérletet megfordítva is lehet bemutatni: vizet tölteni a pohár fenekére, aztán nehezebb folyadékot, pl. tejet a pohár felső részébe, a narancshéj fölé. Ekkor a víz fog fölemelkedni és a tej száll le a pohár fenekére.

A tölcser és a gyertyaláng.

Több mulatságos módja van annak, miként lehet a gyertyalángot elfűjni, illetőleg el nem fűjni. Az alábbi mód igen alkalmas arra, hogy a fiatalság társas játékaul szolgáljon, természetesen csak addig, míg a társaság tagjai nem ismerik mindnyájan a megoldás titkát.

Hozd be a konyhából a tölcserét és tűz jutalmat annak, a ki a tölcser szűk végébe fűjva, eloltja a gyertyát. A vállalkozó okvetlenül arra fog törekedni, hogy a tölcserét egyenesen neki tartsa a lángnak. Aztán fűj, fűj, szinte belevörösödik, de nagy bosszúságra azt tapasztalja, hogy minden erőlködése hiábavaló: a gyertya lángja még csak meg sem lebben.

A mulatság érdekében meg kell szabni, hogy minden pályázó hányszor — háromszor, négyszer — fűjhat bele a tölcserébe. Mert nagyon hosszas próbálgatással végül persze véletlenül is rátalálhat a megoldásra.

A megoldás abból áll, hogy a tölcserének a szélét kell a láng közelébe tartani. A levegő ugyanis, melyet a tölcser szűk csővébe fuvunk, az öblös részbe érve, nem lebben többé egyenesen előre, hanem széteszik a tölcser oldalán és itt suhan odább még pedig a megoszlás dacára még mindig eléggé erősen arra, hogy a gyertya lángját kioltja.

Ruhaszövel színpróbája.

Hölgyeinknek nem ritkán okoz fejtörést, vajjon a választott ruhakelme, a díszítése, stb. csakugyan olyan színű-e, a milyet óhajtottak. Mert a divatos kelméket olyan különféle színkeverékekkel szövik, hogy a hány felől nézzük, annyiféle színt játszanak s alig lehet meghatározni, melyik az uralkodó, igazi színök.

Ezt azonban biztosan megállapíthatjuk egy igen egyszerű kis eszközzel. Kemény kartonpapirosból kerek darabot vágunk ki, melynek körülbelül 10 centiméter legyen az átmérője. A közepén keresztül szűrünk és pécsetvisszal jól odaragasztunk egy hosszabacska ceruzát, melynek hegye vagy három centiméternyire essék a karton-laptól. Ekkép egy kis pörgettyű-félek van, mely igen könnyen és gyorsan fog pörögni.

A megvizsgálendő szövetből levágunk egy épen akkora darabkát, a mekkora a kartonlap, közepén kilyukasztjuk s a ceruzára ráhúzzuk, gombostűkkel a kartonlaphoz erősítjük. Ha most már gyorsan forgatjuk a pörgettyűt, a szövetnek csak azt a színt fogjuk látni, a mely az uralkodó szín benne.

Ha arról akarunk meggyőződni, vajjon a ruhára szánt díszítés színe megegyez-e a kelme színével, levágunk belőle egy 2 négyzet centiméternyi darabkát és rátűzzük a pörgettyűn levő szövetre, aztán együtt forgatjuk. Ha a színek jól összevannak, csak egy színt fogunk látni, ellenkező esetben pedig a karika szélén a szövetétől eltérő szín szalag képződik. És ha azt akarjuk, hogy a díszítés színe eltérő legyen a szövetétől, megint ugyanily módon állapíthatjuk meg, vajjon a két szín különbözik-e egymástól annyira, a mennyire kívánjuk.

Ime, egy szerény eszköz, mely sok utólagos bosszúságtól mentheti meg hölgyeinket.

Az elnyelt madár.

Látogatójegyre vagy hasonló nagyságú, kissé kemény papirosra rajzolt emberi fejet tágasan kitért szájjal, ettől két centiméternyi távolságban pedig

madarat, mely egyenesen a száj felé röptül. A papirt helyezd valakinek a szemé alá, szélével az illetőnek orrát érintve. Kérdezd, hogy az odarajzolt emberfej szájával hogyan lehet elnyelelni a madarat? Mindenfelét fog találgatni, de aligha eltalálja az igazat. Végre megismerteted a feladat megoldásával: a kör negyedrészenyire egyet fordítsz a papirosra, miként rajzunk mutatja, a papírlap szélét folyvást az illetőnek orrához szorítva tartván.

E körforgó mozdulatnál az illető egészen tisztán úgy látja, hogy a madár beleröptül az emberi fej szájába.

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1897. évi folyama.

A «Vasárnapi Ujság», a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes lap, újabban hetenként egy félúval bővítve, «A Vasárnapi Ujság regénytára» czimű állandó szépirodalmi melléklettel jelenik meg, mely, mint a főlapon, szintén művészi képekkel van díszítve.

A «Vasárnapi Ujság» a női munkára és divatra vonatkozó képeket és cikkeket is ad, s félvékenként művészi becű nagy képmellékletet, összesen több mint ezer képet évenként.

A «Vasárnapi Ujság» társalapja, a most már 43-ik évfolyamában lévő «Politikai Ujdonságok», melyet mint az események hű és részrehajlatlan előadóját, valódi hézagpótlónak ismert el a magyar olvasó közönség, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg, s így e lap, kivált vidéken, hol a postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napilapokat is sok tekintetben pótolja. A «Politikai Ujdonságok» állandó ingyen melléklete a «Magyar Gazda» czimű gazdasági és kertészeti képes lap.

A «Politikai Ujdonságok» újabban mint képes ujság jelenik meg, s minden száma a napi eseményekre vonatkozó több képet közöl.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK:

Negyedévre:

A Vasárnapi Ujság	2	frt	—	kr.
A Vasárnapi Ujság a «Világkrónika»-val együtt	2	frt	40	kr.
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok	3	frt	—	kr.
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a «Világkrónika»-val együtt	3	frt	40	kr.

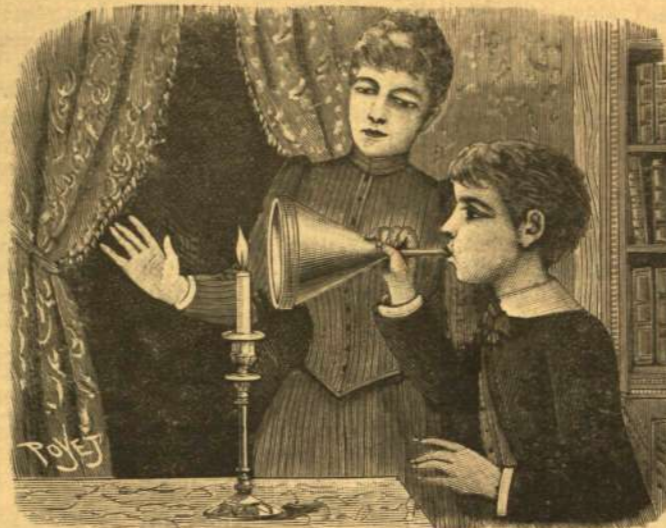
Az előfizetés bármelyik hónap elsejétől kezdve eszközölhető.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» és «Politikai Ujdonságok» kiadó-hivatalába, Budapest, Egyetem utca 4. küldendők.

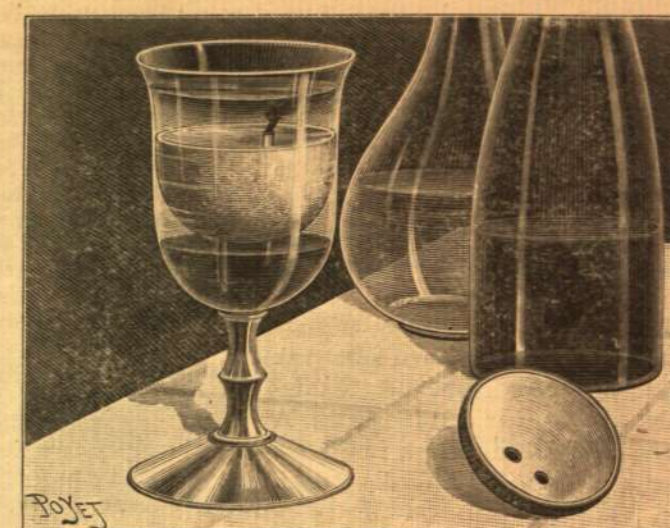
IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Budapesti Szemle decemberi fűzetével az idei évfolyam bevégeződik, s a nagyteljesítési vállalatnak 240-ik kötete jelent meg.

Első közleménye Gad Jenőnek az a fejtegetése, melyet a nyáron az országos és egyetemes tanügyi kongresszuson tartott «Az University extension hazánkban», s melyben a cambridge egyetemi oktatás általánosítását nálunk is követésre méltónak és szükségesnek mondja. Forster Gyula befejezi tanulmányát Fraknói püspöknek a magyar királyi kgyuri jogról írt műve fölött. Lőrinczi Béla dolgozata: «Az új gesta Dei per Francos» egy nagy francia műnek ismertetése, mely Baudrillant atya szerkesztésében jelent meg abból az alkalomból, hogy Franciaországban épen 1500 év óta uralkodik a keresztény vallás. Mandello Gyula cikke, «Sociologia a természettudományban», a természettudósok ideai vándorgyűlésén olvastatott föl. «A férfiak forradalma» Besant Walter szatirikus regényéből (angolból fordította Hegedűs P.) a befejező részt veszük. Vargha Gyulától «Csüggedés» czimű költemény és «A király menyasszonya» angol néphalála. Lévy József fordításában következik ez után. Aczady Ignác «Régi magyar családélet» czimű ismertetés. Radvánszky Bélának a magyar családéletéről és háztartásról írt művét. Töglás Gáborról «A Vas-

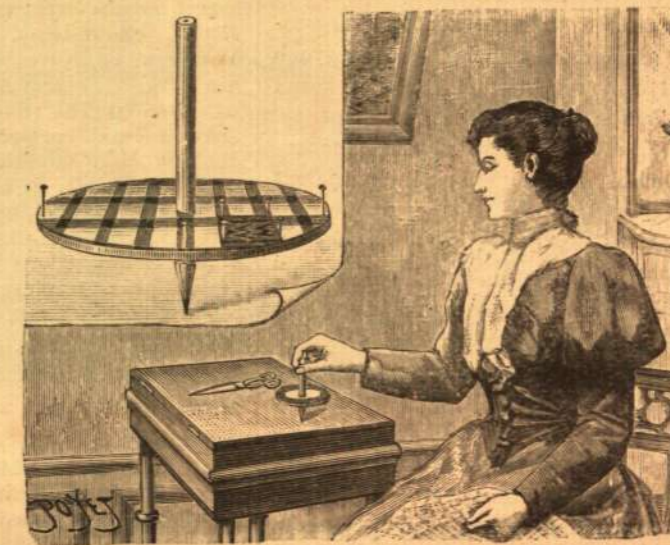
A TÖLCSER ÉS A GYERTYALÁNG.

HELYET CSERÉLŐ FOLYADÉKOK.

AZ ELYNYELT MADÁR.

A RUHASZÖVEL SZÍNPRÓBÁJA.

MULATTATÓ TERMÉSZETTANI KISÉRLETEK.

kapu-szabályozás óskori előzményei» czimű alkalmoszerű cikk olvasható. «A magyar zenéről» czimű pedig Bertha Sándor válasza Erdy Lajosnak. Az «Értesítő» rovat gr. Andrássy Gyulának az 1867-iki kiegyezésről írt könyvével, Dezso Lajosnak «Comenius Ámos nagy oktatásana» műveivel foglalkozik. A «Budapesti Szemle»-nek, mely Gyulai Pál szerkesztésében jelenik meg, előfizetési ára egész évre 12 frt, félévre 6 frt.

Magyarország története, írta Varga Ottó. Már korábban is volt alkalmunk megemlékezni arról a nagy és díszes kiállítású kötetéről, mely terjedelmre nézve középhelyet foglal el azon művek között, a melyek az ezredévi országos ünneplés alkalmából nemzetünk s hazánk történetének elbeszélése czéljából megjelentek. Sokkal bővebb az egyszerű rövidletknél, de nem oly részletező, mint a legnagyobbak. E munka létesülésére nem annyira a nagy évforduló, mint inkább a Kisfaludy-Társaság által 1890-ben hirdetett pályázat adott okot. Olyan magyar történelmet kívánt az a pályázat, a mely teljes tudományos készlettel, de népszerű, vonzó előadással beszélje el hazánk és nemzetünk múltját úgy, hogy a nép embere is haszonnal olvashassa, de a művelt osztályok könyvtárába is oda illő legyen. A beérkezett pályaművek közül Varga Ottó budapesti állami főgymnáziumi tanár próbadolgozata lett a nyertes. A szerzőt ez a siker arra ösztönözte, hogy eredetileg csak részletmunkáját egészen kidolgozza. A derék könyv aztán el is készült és meg is jelent igen díszes alakban s 226 szövegközi képpel, melyek legnagyobb részt vagy eredeti képmaradványok mási, vagy történeti emlékek rajzai, vagy pedig régi nevezetesebb okiratok részleteinek hű hasonmásai. A munka értékét illetőleg elmondható, hogy a szerző gondosan szem előtt tartotta a pályázati hirdetést követelményeit. Sok évi tanulmányozás gyümölcsét foglalta össze könyvében, fölhasználván számos olyan érdekes részletet és adatot, a melyek az énevi munkákban vagy épen nem, vagy csak elvétve voltak találhatók. Fölfogásában a lehető legnagyobb tárgyilagosra törekedett, de szabadelvű gondolkodását és hazafitú lelkesedését

sem titkolta el. Helyesen csoportosítja az eseményeket; előadása népszerű; elbeszélése élénk. A könyv alkalmas és méltó, hogy a magyar közönségnek mennél több rétegében elterjedjen s ott családi és ifjúsági olvasmányul szolgáljon. Különösen az érettebb ifjúságnak ennél alkalmasabb karácsonyi ajándékot keresve sem lehet találni. A terjedelmes könyv ára fűzve 7 frt, kötve 8 frt. Megrendelhető a kiadó-szerzőnél, (Vár, Disztér, 10. sz.) vagy a Franklin-Társulatnál.

Az akadémia új kiadványai. A tud. akadémia könyvkiadó vállalata most küldi szét nagyrértékű könyveinek új sorozatát, összesen öt kötetet.

Burchardt Jakabnak A renaissancekori műveltség Olaszországban czimű munkájából a II. kötet jelent meg, Bánóczi József fordításában. A művelődés történetének egyik nevezetes korszakába vezet be. A mű az 1895. évi illetmény utolsó kötete. A többi négy kötet az 1896. évi illetménybe tartozik. Ezek: Az olasz irodalom története, írta Radó Antal. Két kötet. Az olasz irodalom avatott ismerője, bő tájékozottsága mellett, a fölvetett tárgyat kidolgozásával s előadásának hatásával is foganatosítja tezi munkáját. Az irodalom a művelt nemzeteknél mindenütt éreztette hatását, döntő befolyást gyakorolt, s az általános művelődést szolgálja Radó könyve. — A lelki átörökítés, Riboth Th. műve a ma élő francia bölcsészek egyik legtermékenyebbikét s legtekintélyesebbikét mutatja be a magyar közönségnek. Holló István fordította magyarra jó magyarsággal. — Velence kövei, írta Ruskin, angolból fordította Gedöze Sarolta. Velenceinek fényével, árnyal borított történetét adja elő épületeiből faragványiból. Az angol munkából az első kötet jelent meg, megvilágítva számos ábrával, a faragványok rajzaival.

Az asszonyi szépség, írta Bródy Sándor. Díszes, elegáns könyvecske, melyet a jövővi szerző hölgyek asztalára szánt. A sok kellemes apróság majd elmesen, majd vidáman, gavalléros bókölásokkal, tüzes rajongással, olykor szarkazmussal és pikántériával vegyítve, adomával, rajzokkal keverve, mind az asszonyi szépségnek és ennek hatalmának hódol. Kiseb ötletek, elmélkedések mellett egy-egy esinos rajz, adoma, történet, elbeszélés váltogatja egymást.

A Pallas-társaság adta ki a könyvet s különböző díszben kiállított példányokban kapható.

Tom Tit legújabb 100 kísérlete. A harmadik kötet is megjelent abból a jó és hasznosan mulattató, ifjúságnak szánt francia műből, melyben Tom Tit név alatt Good Arthur annyi ügyes mutatványt ír le, s rajzokkal is kísérí az elmes és meglepő dolgokat. A számtal, fizika körébe tartoznak ezek, s a szórakozással együtt okulást is nyújtanak. Le is fordították a művelt nyelvekre. Magyarul két rész jelent meg belőle eddig, most adta ki a harmadik részt az Athenaeum társaság. Minden kötet száz elmes kísérletet foglal magában, s minden kísérlethez csatlakoznak a magyarázó rajzok. Nem tres szemfényvesztő fogásokhoz, ugynevezett büvészi eljárásokhoz ad Tom Tit utmutatásokat. Komoly tudományos tantételt az alap, vegyeszeti vagy fizikai törvény. A három nagy kötet tehát a fizikai tudományok iránti érdeklődést van hivatva felkölteni a játékokkal és produkciókkal, melyekhez a legközönségesebb házi szerek és eszközök szolgálnak segítségül, s a tanuló egész kedvvel valóóság laboratóriumot állít magának. Az ügyes produkciók nagyobb társaságok mulattatására is igen alkalmasak. A világos és egyszerű szöveget jól lefordították magyarra; Poyet tiszta rajzai pedig teljes utmutatást nyújtanak az eljárásokhoz. Az új kötet ára 3 frt, a három kötet együtt díszes kötésben 9 frt. A serdülő ifjúságnak nagyon ajánlható könyvből mai számunk több mutatványt közöl.

Az Almanach, melyet a Singer és Wolfner cég már tíz éve óta ad ki az év végén, az 1897-ik évre is megjelent Mikszáth Kálmán szerkesztésében. Mivel ez most a tizedik kötet már, össze vannak gyűjtve benne azok a jövedvű előszók, melyeket Mikszáth írt minden évfolyam elé. A mostani kötet számára a választások napjairól írta az előszót, mint képviselőjelölt. Az új almanach is tartalmaz s Mikszáth Kálmánnal együtt (kitől «Szegegy ember tőkéje» czimű elbeszélés olvasható) tizenhat író novelláit közli. Ezek: Gyarmathy Zsigáné, Benedek Elek, Papp Dániel, Kozma Andor, Szomaházy István, Toinal Lajos, Herman Ottóné, Kóbor Ta-

más, Szívós Béla, Herczeg Ferenc, Tutsek Anna, Murai Károly, Hevesi József és Hetényi Béla, Pekár Gyula. A csinosan kötött könyv ára 1 frt.

Bandi és egyéb apróságok. Irtja Murai Károly. A könyv egy esonó apró, jókedvű rajzból áll, mely kedélyesen festi a gyermekszoba epizódjait, a családi élet apró-cseprőseit. Bandi egy szilaj, de ügyes gyerek, a ki sok mindenféle csiny hőse, és mindig mulatságos. A könyv első részében az atya regél Bandiról, a mit azonban a második részben az urfi azzal torol meg, hogy ő meg az apjáról emlékezik meg. E bohóságok után a könyv még egy harmadik részt is ad, a melyben Murai Károlynak még egyéb jóhumorú apróságok sorakoznak. Kis vigjátékok is fordulnak elő, akár el is játszhatók. A karácsonyi könyvpiacon bizonyára sok vevője lesz a könyvnek, melyet a Leógrád-Testvérek adtak ki. Ára 1 frt 20 kr.

A szerelem iskolája. Irtja *Theurewk* István. A kötet egy szerelmes pár regényét tárja elénk, a mint azokat a sors és emberek beavatkozása egymástól elválasztotta. Szerző nem ragaszkodott a megszokott irodalmi formákhoz, hanem annál nagyobb közvetlenséggel s itt-ott költői lendülettel kezeli tárgyát s az olvasó figyelmét mindvégig képes lekötöni. A munka, mely a szerző arcképeit is tartalmazza, Rubicek Zsigmond kiadásában jelent meg Budapesten.

Negyvenezer mértföld vitorlával és gözzel, irtja dr. Gáspár Ferenc, 119 eredeti képpel. Második bővített kiadás. Gáspár tengerészorvosnak Ázsia körül, s főleg Kínában tett utazásáról és a tengeri életről vonzó tollal, és eleven szellemmel írt nagy műve (39 negyedret ív 604 oldal) négy évvel ezelőtt jelent meg először. A Singer és Wolfner könyvkereskedő cég most második kiadásban bocsátja közre a munkát, sok képpel illusztrálva. Ára 5 frt.

A bölcséleti jogtudomány kézikönyve, irtja dr. Esterházy Sándor, a kassai jogakadémia tanára. A második kötet első fele. Az első kötet közelebb jelenik meg. A most megjelent rész, melyet Bernovits nyomdája bocsát közre, a magánjoggal foglalkozik, s ára 4 korona.

Naptárak. A Méhner Vilmos könyvkiadó hivatalának országosan elterjedt naptárjai az 1896 ik évre is megjelentek. Közük egy pár igen régi már, a minden magyar háznál ismeretes. Ilyen az *István bási naptár*, melyet Májor István alapított negyvenkét évvel ezelőtt, s most Kóhalmi Klimstein József tanár szerkeszt. Olvasmány, hasznos ismeretek, mulattató apróság bőven van benne és számos kép is a múlt év eseményeiről. Ára 40 kr. — *Protestáns új képes naptár*, 43-ik évfolyam, szerkesztette legújabb Szász Károly. A gazdag tartalmú, 186 képpel ellátott naptár közleményei közt különösen is föl kell említenünk Szász Károly ref. püspök «Emlékezése Nagy Körösr» című közleményét, mely az 1851–53 iki években az ottani ref. iskola híres tanári karáról, irodalmi munkái jeleséről s az akkori szonou időkről annyi érdeket jegyez föl. A protestáns egyházi és iskolai czimtárral ellátott s kiváló gondossággal szerkesztett naptár ára 40 kr. — *Magyar nők házi naptára*, szerkesztte Beniczky Irma, 29 ik évfolyam. Szintén képes naptár, gyakorlati közleményekkel a háztartás köréből. A házi főljegyzőkre szolgáló jegyző lapokkal is el van látva. Ára 40 kr. Mind e naptárak sok más egyéb népies naptárral együtt a Franklin-Társulatnál is megrendelhetők.

A szaknaptaárak közül a következő gazdasági naptaárak jelentek meg:

«*Falusi gazda naptára*» gazdag és érdekes tartalommal, mely minden újabb mozzanatot felölel, mely a mezőgazdaság, kertészet, szőlészet, gyümölcsészet, méhészet, baromfitartás terén mostanában föltűnt, ezenkívül a háztartás köréből is sok hasznos tudnivalót közöl. A terjedelmes bótartalmu naptár, mely immár 33 ik évfolyamába lépett, sok képpel van illusztrálva. Szerkesztette Szívós Béla. Ára 60 kr. — A «*Borászati Naptár*» 24-ik évfolyam, szerkesztette Dr. Lónyay Ferenc. Két évvel ezelőtt adta a szőlészet, borászat terén s a legújabb idevonatkozó főlfelezéseket, vívmányokat, mind kimértőleg tárgyalja, egyszerűsággal számos felvilágosító ábrával is élekvívén az érdekes szöveget. Ára ennek is 60 kr. Mindkét naptár megrendelhető a Méhner Vilmos-féle könyvkereskedésben, Budapest, IV. ker. Egyetem-utca 4 sz.

Előfizetés. *Szalay* Károly tanár, kit költeményei után lapunk olvasói is jól ismernek, előfizetési főlhívást adott ki «Csanád» című öt felvonásos, versben írt történeti színművére. E színmű a tud. akadémián mult évben kifizőtt gr. Karácsonyi-féle 200 aranyos jutalomért pályázott; a jutalmat azonban, melyet az akadémia csak abszolút becsű műnek ítél oda, ezúttal nem adták ki, hármat azonban mint magasabb színvonalon állót kiemelték, s ezek, közt második helyen volt Szalay drámája, melyben a bírálók «nagyobb tehetségű költői erőt» véltek fölismerhetni, de szerkezetén és jellemzésén kifogást találtak. A szerző az akadémia bírálata ellen a közönséghez felebbes darabja kinyomtatásával. Műve néhány nap múlva már elhagyja a sajtót, díszes kiállításban. Nagy László festőművész által rajzolt czimképpel. Előfizetési ára 2 frt, s ez összeg vagy a szerzőhöz (Budapest, Lónyay-utca 4 sz.) vagy Hangos Antal Kálvin-téri papirkereskedésébe küldendő.

Megjelent könyvek: *Ködképek a múltból*, rajzok, beszédek, írta Vértési Károly. huszonöt év alatt megjelent különböző dolgozatait, ismeretterjesztő ezikket, s alkalmasszerűen mondott beszédeit gyűjtötte össze. A könyv Zomborban jelent meg a szerző arcképevel; ára 1 frt 20 kr. — *A modern életből*, elbeszélések, írta Molnár Gyula, kiadta Veszprémben Köves és Boros könyvkereskedése; ára 1 frt. — *Selyem Ágnes*, színmű 3 felvonásban, írta Szalóki Elek (Budapest); ára 1 korona. — *A szerepet cserélt vőlegény*, társadalmi regény, írta Jobbágyi Miklósné. (Budapest). — *Siralnak könyve*, írta Nagy Ernd. Az atya halála fölötti mély bánat a bibliai siralnak hangján és modorában szólal meg mély érzéssel a kisdéd könyvesekéből, melyen a megjelenés helyét nem találjuk följegyezve. — *Hölgyek és urak*, elbeszélések Fehér Dezsőtől. Megjelent Nagy-Váradon, Lónyay József nyomdájában.

Ifjúsági könyvek. *Böngérfi* Jánosról, az ismert tanügyi íróról, az ifjúság számára egyszerre három könyv jelent meg, mindenik alkalmas ünnepi ajándéknak. Ezek a következők:

Kornyáti Békés Gáspár, a nagy államférfiú, történeti elbeszélés. A történelem ez alakjában nemcsak történelmi és korrajzi tanulságokat nyújt, hanem erkölcsi is az alacsony sorsból énezőből emelkedő Békés Gáspárban. E könyv az Athenaeum kiadásában, csinos kötésben, színes czimképpel és 14 illusztrációval jelent meg s ára 1 frt 50 kr. — A pozsonyi Stampfel-féle «Ifjúsági könyvtár»-ban pedig *Hun mondák* foglalják el az egyik kötetet. Az ő magyar kor 23 mondája van itt előadva, s az előadásba költőkből vett idézeteket is szó a szerző. Széchy Gyula és Kiss Lajos rajzi élekvívítik a művet. A harmadik könyv: «*Állhatatlan herceg*», történeti elbeszélés, több képpel. A gyermekeknek ajánlható olvasmány. Ifj. Nagel Ottó kiadásában Budapest.

A Nemzeti Szalon karácsonyi tárlata. Decz. 5-ikén nyílt meg a Nemzeti Szalon Kossuth-utcai szép új helyiségeiben a karácsonyi műtárlat közel 200 festményrel s ezen kívül ott vannak még *Jankó* János hagyatékából ama karrikaturák és egyéb rajzok, melyek szintén vonzókat érdemelnek. Az új kiállításón a festészet minden faját bőven találja, a történelmi festészetet kivéve. Jönévű művészekben sem lévén hiány, a közönség válogathat.

Badits Ottóval egy Madonna és egy kaczer nő mellképe. *Vastagh* Géza állatképei (kivált az elszabadult bika és egy tigrisfő), *Aggházy* Gyula nagy életképe, *Kimmach* László «Füredő libái», *Vaszary* János «Szeptember» és «Agrárszat előtt» képei, *Nógrády* vízfestményei, *Veres* Zoltán, *Rubovics* Márk, *Handmán* Adolf, *Spányi* Béla, *Tölgyessy* Arthur, *Kuhányi* Lajos, *Csók* István, *Szobonya* Mihály, *Vajda* Zsigmond, *Rainfuss* Ede, *Győrök* Leó, *Molnár* József, *Mesterházy* Kálmán, *Hrabetz* Nándor, *Ujházi* Ede, *Kézdi* Kovács László, *Zilzer* Antal, ifj. *Vastagh* György (ki két állatszobrot állított ki), *Fodorné Herman* Adolfin, *Konek* Ida, *Sikorka* Zsolnai Julia (szép virágképek), *Gerhardt* Alajosné, *Kotsi-Horváth* Jolán, *Gebauer* Gizella, *Bruck* Hermína, *Ströbl* Zsófia, *Fudnai* *Nikolics* Ilona stb. művei igen élénken foglalkoztatják a figyelmet s a kiállításnak értékét is emelik. A legújabb generációból *Szikszay* Ferenc egy pár kisebb képe törekvő tehetséggel ismert meg. A kiállítást a közoktatásügyi miniszter is megtekintette, s állandóan nagy közönség keresi föl.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia decz. 7-iki ülése *Pauler* Gyula elnöklete alatt ment végbe, s két felolvasás volt napirenden.

Dr. Réthy László «A romanizmus Illyricumban» czím alatt olvasta fel értekezését, melyben azt fejtegette, hogy romanizmus a római birodalom területén csak a Középtenger medencéje körül, azaz Itálián, a pirenéi félszigeten, Gallián és az

Alpesek déli részein kivül csak Illyricumban volt. Nem volt Dáciában, mert oda a rómaiak kisázsiai népeket telepítettek. Az oláh nyelv csak Illyricumban keletkezhetett. Majd az oláhok vándorlásait mondja el a dunántúli és kárpáti vidékre, hol a kun eredetű bassarabák segítségével alakult meg az első oláh állam, az erdélyi protestáns fejedelmek pedig az oláh egyházi nyelv behozatalával az oláhokat a szláv nyelv nyűgéből kiszabadították. *Kál* Jenő miniszteri tanácsos levelező tag tartotta ezután székfoglalóját «Carlyle Tamás társadalom-politikai rendszeréről». Carlyle, ki egész hosszú életén át független és önzetlen ember maradt, leginkább történetbölcsész volt, ki a francia forradalom, II. Frigyes és Cromwell történetét is főleg azért írta meg, hogy társadalom politikai felfogásának helyességét a világtörténelmi tények világánál mutassa be. Világnezetének alapja az volt, hogy az ember nem boldogságra, hanem kötelességének teljesítésére van rendezve. A társaságban született ember nem a magáé, hanem a társadalomé, melynek terméke az egyén. Gaál a tanulmányban Széchenyi műveiből vett idézetekkel bizonyítja, hogy a «legnagyobb magyar» Carlyle-lel mily közeli szellemi rokonságban volt, s hogy ő ezt megelőzte, mert a mely eszmékkel Carlyle legújában regenerálta az angol társadalmat, ugyanazokkal ébresztette fel már korábban gróf Széchenyi a halálosnak látszó lethargiából a magyar nemzetet. A felolvasót zajosan megéljelezték.

MI UJSÁG?

A királyné Biarritzban. Erzsébet királyné Franciaország délvideki tengeri fürdőjében, Biarritzban igen jól érzi magát. Naponként nagyobb gyalogsétákat tesz a vadregényes környéken. Pompás, tavaszi időjárás kedvez a kirándulóknak mostanában. *Natália* szerb királyné, a ki egy villában lakik ott, e hó 6-ikán meglátogatta Erzsébet királynét, a ki másnap visszaadta ezt a látogatást.

Családi ünnep az igazságügyminiszternél. Decz. 6-ikán kettős családi ünnep színhelye volt *Erdély* Sándor igazságügyminiszter háza. A miniszter és felesége, szül. Halassy Jolán ünnepelték meg egybekelésüknek negyedszázados évfordulóját. Ezzel a szép ünnepvel kapcsolatban volt leányuknak, *Magdának* is az esküvője a veresei főispánnal, *gádi Pálffy* Elemérral. A polgári kötetést *Kühnel* Gyula vezette a kálvintéri anyakönyvi hivatalban, a hol *Karap* Ferenc és *Potyondy* Ferenc nyugalmazott kuriai bírák szerepeltek tanúknak. Az egyházi áldást *Desseoffy* Sándor csanádi püspök az egyetemi templomban adta a fiatal pár frigyére, gyönyörű beszédet intézve egyben az ezüstlakodalmutak ülő szülőkhöz is. A kettős családi örömmünetet este lakoma fejezte be, melyen a család belső ismerősei mellett a közélet sok előkelősége vett részt.

Vörös László államtitkár kitüntetésé. A millenáris kiállítás országos bizottságának elnöke, *Dániel* kereskedelmi miniszter után most a bizottság alnöke, *Farádi Vörös László* kereskedelmi államtitkár kapott királyi kitüntetést. Ő felsége a király az ezredéves kiállítás és a közszolgálat terén szerzett érdemei elismeréséül a Lipót-rend középkeresztjével tüntette ki. *Vörös László* államtitkár nemcsak a kiállítás rendezése körül, hanem a közlekedésügy minden terén s a kereskedelmi miniszterium ügyeinek vezetésében oly érdemeket szerzett magának, hogy a királyi kitüntetés méltó elismeréséül szolgálhat eddigi működésének.

Bedő Albert kitüntetése. A király dr. kálnoki *Bedő* Albert államtitkár czimmet és jelleggel felruházott miniszteri tanácsos és országos főerdőmesternek, saját kérelmére történt állandó nyugalomba helyezése alkalmából, a II. osztályu vaskoronarendet adományozta.

A ősszel tartott nemzetközi gazdakongresszus volt titkáranak, *sippi Rodiczky* Jenőnek, gazdasági tanintézeti igazgatónak, a kongresszus alkalmából kifejtett buzgó működése elismeréséül a király a harmadik osztályu vaskorona-rendet adományozta.

Hírlapírók lakomája. A budapesti újságírók egyesülete, mely az év elején alakult, a napokban nyitotta meg helyiségeit. Ennek ünnepét iltó meg e hó 8-ikán a Royal fogadó egyik termében tartott lakomával. Az itt összegyűlt társaság mutatta, hogy a budapesti hírlapírók mily tekintélyes testületté emelkedtek. Miniszterek, főpapok, a közélet jelesei,

főispánok, a fővárosi élet legismertebb alakjai voltak együtt. A miniszterelnök nem jelenhetett meg, mert ő is ebédet adott a képviselőház tisztviselőinek. *Wekerle* Sándor személyesen mentette ki az ebéd előtt elmaradását, s bemutatva magát, hogy utazó ruhában van, utazásra készen.

Az asztalfőnél *Mikszáth* Kálmán egyesületi elnök mellett *Schlauch* Lőrincz nagyváradai bíbornok érsek ült, aztán *Tisza* Kálmán, majd *Percezel* Dezső, *Dániel* Ernő b. *Erdély* Sándor és *Darányi* Ignác miniszterek, *Jókai* Mór, *Kossuth* Ferenc, *Hieronymi* Károly, *Lukács* Béla, *Radó* Kálmán, *Matlekovics* Sándor, *Eötvös* Loránd b. az akadémia elnöke, *Roszner* Ervin b. főispán, *Ludvig* Gyula főrendiházi tag, *Rudnay* Béla főkapitány, számos képviselő s a hírlapírók gárdája. *Tóth* Vilmos, a főrendiház betegeskedő elnöke, gr. *Apponyi* Albert, *Szél* Kálmán, *Vörös* László államtitkár levélben mentették ki elmaradásukat. A lakoma alatt a szellemes felköszöntők egymást érték.

Mikszáth Kálmán mint elnök kezdte meg a sort, éltetvén a királyi párt, s aztán a «themákat», a melyek az újságíróké. Ezeket most meghívták ide: a közélet nevezetességeit. A miniszterekre ürtette poharát. *Percezel* Dezső belügyminiszter folytatta tovább, mint az egyik thema, s felköszöntötte az újságírókat. *Veigelsberg* Leo a nagyváradai bíbornokot éltette, *Richelieu*-höz és *Pázmány* Péterhez hasonlítva. *Hoitsy* Pál pedig *Tisza* Kálmánhoz fordult, a ki soká kormányozott, sok támadásnak volt kitéve, de egyetlen oly intézkedést se tett, mely a sajtónak nyilvánosságát és szabadságát a legkisebb mértékben korlátozta volna. *Jókai* Mór felköszöntőjének szikrázó humora gyönyörködtető azután a társaságot. Azt fejtegette, hogy a magyar költőnek nem lehet elválni az ő házastársától, a politikától. A hírlapírókat éltette. *Tisza* Kálmán is beszélt. Hosszú ideig volt thema, az igaz, de volt sokáig hírlapíró is, mikor veszedelmes volt megmondani az igazságot. *Hoitsynak* pedig azt válaszolta, hogy ő nem félt az emberiségért visszacsuszástól. Olyan az emberiség sorsa, mint egy vakmerő hegymászóé. Jó erővel nekiindul a meredeknek, meglehet, hogy mikor közel van a tetőhöz, kissé visszacsuszik, de oda le, a honnan elindult, soha: hanem megpihen, megmászja a hegynek tetejét. Emeli poharát az emberiség, az emberi érzelmek, a szabad eszmék örök diadaláért. Volt még több felköszöntő is. *Wlassics* miniszter Bécsből táviratban üdvözölte a sajtó munkáit.

Budapest alpolgármestere. *Márkus* Józsefnek a főváros polgármesterévé történt választásával az egyik alpolgármesteri állás megürösödött. A decz. 9-iki városi közgyűlésen *Haberhauer* János tanácsost választották meg.

Nyilvános időjelző a fővárosban. Régóta érzett hiányt kíván pótolni a magyar mérnök és építészegyesület, a mikor ez idei *Tűz-érmet* egy nyilvános időjelző oszlop tervére tül ki. Az oszlop a főváros valamely terén, vagy utcakeresztésénél állítandó fel s messzelátható két, három vagy négy oldalal (1.00 méter átmérőjű), este kivilágítandó óralappal legyen ellátva. Az oszlopára három-négy fénylámpa is elhelyezhető, de úgy, hogy se nappal, se éjjel ne akadályozza az óralap szabad megfigyelését. Az oszlop alatt részén egyéb időjelzőműveléssel készíthető el, mint hőmérő, légsúlymérő, csapadékjelző, stb. A tervet huszadrész mértében 1897 január hónap 25-ikéig az egyesületnél kell benyújtani.

A kolozsvári Mátvás-szobor. Mátvás király kolozsvári szobrára, melynek az alapkövét az idén tették le, márczius óta mintegy tizenkétezer forint gyűlt össze, noha a nemzet áldozatkészességét sok irányban vették igénybe. A szobor gyűjtőbizottsága most hazafias főlhívást intézett az ország összes közép- és főiskoláinak igazgatóhoz, hogy a vezetőségük alatt álló intézet növendékei közt osszszanak azé gyűjtőíveket. A bizottság reméli, hogy a nagy király emléke iránt kegyelettel levő hazafias magyar tanulók a karácsonyi szünetek alatt a rokonai és ismerőseik körében tekintélyes összeget fognak gyűjteni.

A termes gőzhajók téli menetrendje Fiume-Velence és Fiume-Ancona között. A Fiume-velencei hajóvonalon az elegáns «*Dániel* Ernő» nevű termes gőzhajó közlekedik, mely ugy oda, mint vissza — *Pirano* érintése nélkül — 10 órai időtartam alatt teszi meg útját. A Fiume-anconai hajóvonalon a legnagyobb kényelemmel berendezett «*Villám*» nevű gőzhajó közlekedik. Ezen gőzhajókon az I. helyen kívül még külön luxus-osztály is van, melynek külön elegáns teremmel, sétatérfelülettel, kintülő ágyakkal tartalmazó kabinokkal, dohányszó teremmel, villamos világitással és gőzfűtéssel vannak ellátva. A termes hajók téli menetrendje november 1-től márczius hó végéig: Fiuméből indul Velencébe minden szombaton

A PUSZTASZERI EZREDÉVI EMLÉK.

8 óraker este; Velencéből indul Fiuméba minden kedden 8 óraker este; Fiuméből indul Anconába (a Budapestre induló gyorsvonathoz való csatlakozásban) minden csütörtökön 7 óra 30 pker reggel; Anconából indul Fiuméba (a Róma, Napoly, Bolognából érkező vonatokhoz való csatlakozással) minden szombaton 9 óraker este.

A tengeren való hajóutakelés 10 óráig veszi igénybe. A gyorsvonatok használatáért a termes gőzhajók menetdíjaival együtt fizetendő: a gyorsvonat I. osztályáért és a gőzhajón a luxusosztályért ágygyal együtt 20 frt; a gyorsvonat használatáért és a gőzhajón az I. helyért ágygyal együtt 18 frt; a gyorsvonaton I. osztályért Budapest-Fiume között 12 frt; a gőzhajón a luxusosztályban ágygyal együtt 8 frt és az I. osztályért ágygyal együtt 6 frt. Bővebb felvilágosítás a m. kir. államvasutak állomásain és menetjegyirodáiban, valamint a Cook-féle utazási vállalatnál nyerhető.

Szakalkönyv czukorbetegek számára. Irtja *Gilgen* Hermin. A sok szakértelmel írt könyvet, mely a czukorbetegek élemezésénél előforduló több rendbeli nehézséget — nevezetesen téztaneműk-nél a liszt — mellőzését ügyesen megoldja, lehetővé teszi, hogy a czukorbetegekben szindők ezentel nem csak tápláló, hanem egyuttal izletes ételeket kaphassanak. A csinosan kiállított könyv ára 2 frt.

Erdélyi aranybányász. Lapunk hirdetési rovatában közöljük a «*Fortuna*» aranybánya-részvénység-hirdetést, melyre fölhívjuk itt is olvasóink figyelmét. A társaság alapítói a lehető legnagyobb óvatossággal és körültekintéssel oldották meg feladatukat, midőn megszerezték a Szent-André nevű bányát, mely a mellett, hogy aranyban gazdag, egyszerűsággal nagyobb mennyiségű rézércet is tartalmaz. E bányának három egész esztendőnyi kitermelésű kőzetet a vállalkozók, ezen munkálatok eredménye a lehető legkedvezőbb. Remélni lehet, hogy a bánya, mely most már kellő tisztósággal és berendezéssel is fel lesz szerelve, rövid idő alatt Európa legjövedelmezőbb aranybányái mellé fog sorakozni. Mint a lapunk mai számban közölt hirdetésből kitűnik, a részvényeknek csak a felét boosajítják aláírásra, míg a másik felét az igazgatóság és az alapítók maguknak tartják meg. A részvények névértéken, 25 koronájával bocsátattak ki és így a kevésebb vagyonosnak is módjában van egy jóvellemzőnek igényes vállalatban részt venni. Az aláírás deczember hó 12-ikétől 20-ikáig lesz és az aláírt összegek postautalványon is beküldhetők a hirdetésben megjelölt helyre. A további feltételek az aláírási felhívásból tudhatók meg.

HALÁLOZÁSOK.

ERKEL László, zeneművész, a nagy zeneköltő Erkel Ferenc harmadik fia, meghalt e hó 5-ikén, 53 éves korában Pozsonyban. Mint az Erkel-család tagjai, ő is a zenének szentelte minden idejét, tagja volt a

budapesti filharmonikusok társaságának 1867-ben és 1868-ban mint a gyulai dal-egyesület karmestere. Aradon és Debreczenben a dalnappal kitüntetésekkel szerzett az egyesületnek. Békés-Gyuláról, hol később mint zenetanár élt, 1870-ben Pozsonyba költözött, hol mint kintülő zongoratanárt és zenészt ismerték. Kopersóját — 43 éves korában és árvaín kívül — nagyszámú gyászoló közönség követte a pozsonyi Szent András temetőbe.

SÍPOS Soma, író, volt törvényszéki bíró Egerben, 44 éves korában elhunyt Poroszlón. Korán kezdett irodalommal foglalkozni, s a hetvenes években a lapok sok cikkét, elbeszélését, főleg humoros költeményét közölték; ezenkívül írt archaeologiai közleményeket, szerkesztett élelclapot. Önállóan «*Vidéki politikusok*» szatírája jelent meg. Haláltól özvegye, szül. Csiky Ilona asszony gyászolja, mivel 12 évig élt boldog házasságban.

Elhunytak még a közelebbi napokban: **DUBAY** ILLES, felső-zsolczi görög-katholikus lelkész, egyházi esperes és Borsodmegye bizottsági tagja, életének 61-ik évében, Felső-Zsolcán. — **NYIRY** BERTALAN, földbírtokos, jeles gazda, kit Szabolcs- és Zemplén-megyékben sokan ismertek, 43 éves korában, Tisza-Dudán. — **GR. CSÁKY** TIVADAR PÉTER, budapesti egyetemi joghallgató, gr. Csáky Albin volt közoktatásügyi miniszter unokaöccse, 23 éves, San-Remóban, honnan holttestét a Csákyak szepesmegyei családi sírboltjába szállították. — **RUSZT** BERNÁT, tekintélyes fővárosi nagykereskedő, a börtanészi tagja, Budapestben. — **VICZIAN** ELEK, Viczian Antal honvéd huszárezredes és Viczian Ádám pestmegyei főpénztárnok fivére, 56 éves, Tápó-Szelén. — **PAUPERA** FERENCZ, nyug. rendőr-tisztviselő, 55 éves korában, Budapestben. — **GERGELY** SÁNDOR, kir. járásbíró, Gyöngyösön életének 52-ik évében. — **ÜNGER** JÓZSEF, földbírtokos, Szatmár városi bizottsági tag, 58 éves korában, Szatmárban. — **LUDWIG** JAKAB, nyug. községi jegyző, 84 éves korában, Hétháron. — **BECKER** MIHÁLY, Fehértótelepen agy polgár, nagy kiterjedésű család tagja, 84 éves. — **JELLSZIG** ALBIN, nyug. ezredes, Kolozsvárt. — **THESS** KONRÁD, az ügyvezető postahivatal főnöke. — **MESZÁROS** ENDRE, volt 48-as honvédszerep főlhadnagy és Mezőtúr város polgármestere, 72-ik évében, Mezőtúron.

ÖZV. JANTHO LAJOSNÉ, szül. Kálmánchey Erzsébet, Ujfehértón, 63 éves korában. — **Szabadszentkirályi** **NAGY** FERENCZ, született Aranyossy Othília, 63 éves, Kassán. — **HENNY** JÁNOSNÉ, az osztrák-magyar államvasutársaság oraviczai főlhivatálnokának neje, Oraviczán. — **SZENTIRNYÉ** LAJOSNÉ, szül. Klempár Marika, 27 éves, Esztergomban. — **KISFALUDY** JOLÁN, Kisfaludy László budapesti törvényszéki fogházfelügyelő leánya, 19 éves. — **ÖZV. AMBERG** JÓZSEFNÉ, szül. Alexander Mária, Tordán, 82 éves korában. — **HERKER** EMMA, 21 éves, Oraviczán, gyorsan követte atyját, Herker Henriket, s édes anyját, kik pár hét előtt hunytak el, úgy hogy

rövid idő alatt az egész család kipusztult. — VIOLA
Imáné, szül. Huszner Szidónia, fővárosi tanácsos
köztisztelője neje, 43 éves korában, Budapesten.

Szerkesztői mondanivalók.

Szerlem. Korunk. Mindkettő tehetségre vall, de
azt is mutatja, hogy szerző nem a helyes irányban
halad. Az elsőben a képeket túlon-túl halmozta, s
önkéntesen, minden rendszer nélkül helyezi el. Itt-ott
némi allentétet, majd párhuzamot sejtünk; az al-
kításra való törekvés jelöl; de legott belátjuk,
hogy ez csak véletlen, mert a költő képzeletének
csapongását sem a művészi öntudat, sem a helyes
esztétika nem szabályozza. Itt egyik kép a másikat
rontja le, a helyett, hogy erősítene. A «Korunk»
címűben sok a hideg, józan okoskodás, de kevés a
meleg, életteljes költészet. Egész leltárát adja korunk
hibáinak, bűneinek. Elmondja, többek közt, hogy a
házaság ma már csak üzlet.

«Ezért dőlnek a családon
Hűtlenség átkai».

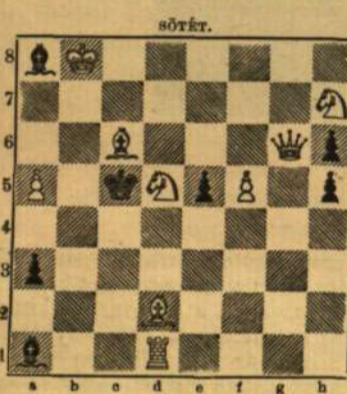
Milyen fákó próza ez, mennyire nem tudja szívün-
ket megkapni. A versformát sem szerencsésen választotta,
nem igen illik a tárgyhoz; a «szivvilág», «sziv-
frigy»-féle kifejezések pedig sem nem jók, sem nem
szépek.

Utón. Nem az vagyok már. Az első elég sikerült,
csinos.

A «Derül-borul» című kötetet megkaptuk, de a
tárgyalmasban ismertetésére még nem kerülhetett sor.

SAKKJÁTÉK.

1893. számú feladvány. Bert L.-től.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1971. számú feladvány megfejtése Walthoffer W.-től.

Table with 4 columns: Világos, Sötét, a, Világos, Sötét. It lists chess puzzle solutions for various board positions.

Az 1972. sz. feladvány megfejtése Weinheimer R.-től.

Table with 4 columns: Világos, Sötét, a, Világos, Sötét. It lists chess puzzle solutions for various board positions.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. —
Andorfi S. — Kovács J. — Sárospatakon: Gérecz Károly. —
Csonyodán: Németh Péter. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 48-ik számában közölt kép-
talány megfejtése: Remény a szívek legjobb vi-
gasztalója.

Heti naptár, december hó.

Table with 3 columns: Nap, Kath. prot. naptár, Görög keleti naptár. It shows the calendar for December 1896.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

TOMPA MIHÁLY
VIRÁGREGÉK

NYOLCZADIK ÜNNEPI DÍSZKIADÁS

(HUSZONÖTÖDIK EZER)

nyolcz gyönyörű, színnyomatu képpel.

Atlaszra nyomtatott
színnyomatu díszkötésben 8 frt.

Ritka jelenség irodalmunkban, hogy
magyar könyv huszonötödik ézrenél
jubiläumát érje meg, s megérdemli
az ilyen munka, hogy ily alkalomból
ünneplésben részesüljön. Legméltób-
ban véltük ezt tehethi azáltal, hogy
ezt a huszonötödik ézret mint jubi-
lárius díszkiadást rendeztük, illusz-
trálva azt méltóan írójához és tartal-
mához, derült hangulatu, úde aqua-
rellszerű, színompás képekkel.

Ha arról volt szó, hogy leányoknak,
fiatal hölgyeknek gyöngéd, érzelem-
világával rokon ajándékot adjunk,
mindig Tompa Virágregéit nyúl-
tunk. Most hogy ily díszesen illusz-
trált, remek kötetű kiadásban kap-
ható, még sokkal alkalmasabb ünnepi
ajándékul.

Kapható minden könyvkereskedésben, vagy
bérmentve a Franklin-Társulattól Budapesten.

GYULAI PÁL
KÖLTEMÉNYEI

Rothfeldné Hirsch Nelli rajzaival.

Rendkívül díszes kötésben, aranyozott dombornyomású táblával és atlaszra nyomtatott képpel,
14 fénymentesített és 9 autotípiával. — Whatman-szerű papíron. — Ára 20 frt.

Nyitlér.

Foulard-selymet 60 krtól 3 forint 35 krig
méterenként — japáni, chinai, stb. a legújabb min-
tázattal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes
Henneberg-selymet 35 krtól 14 frt 65 krig méte-
renként sima, csíkos, kockázott mintázottakat, da-
masztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben
és 2000 szín és mintázattal) a megrendelt áru posta-
bér- és vámmentesen a hához szállítva és mintá-
kat postafordultával küld: Henneberg G. (cs. k.
údv. szállító) selymgyára Zúrichben. Svájcba
címzett levelekre 10 kros, levelező-lapokra 5 kros
bélyeg ragasztandó. Magyar nyelven irt megrende-
lések pontosan elintéztetnek. 6571

1896. decz. 240. sz. 1896. decz.

BUDAPESTI SZEMLE

A M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszt

GYULAI PÁL.

TARTALOM:

- A «University extension» hazánkban. — Gaal
Jenőtől.
- Fraknói püspök műve a magyar királyi kegyúri
jogról. (III.) — Forster Gyulától.
- As új gosta del per Francos. — Lőrincz Bólatól.
- Sociologia és természetudomány. — Mandello
Gyulától.
- A férfiak forradalma. (V.) Regény. Besant Walter
után, angolból. — Hegedüs Páltól.
- Költemények: Csüggedés. — Vargha Gyulától. —
A király menyasszonya. Angol népballada. — Lévy
Józseftől.
- Régi magyar családélet. Acsády Ignácól.
- A vaskapu-szabályozás éskori előzményei. — Téglás
Gábertől.
- A magyar zenéről. — (Végválasz Erdy Lajos urnak.) —
Bertha Sándortól.
- Értesítő: Gróf Andrássy Gyula: Az 1867-iki kiegye-
zésről. — v. — Emile Faguet: Voltaire. — a. — Anton
Schlosser: Lenau's Briefe — h. — Dezső Lajos: Co-
menius Ámos János Nagy Oktatásana. — I. — s. —
Új magyar könyvek.

Megjelen évenként 12-szer, 10 ívnyi havi füzetekben.
Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 forint,
félévre 6 frt.

Franklin-Társulat
magyar irod. intézet és könyvnyomda Budapesten.

ÖRÖK SZÉPSÉG.

Több évi fáradságos és költséges vegyi kísérletezés után sike-
rült oly szert találnom fel, mely teljesen ártalmatlan és
biztos hatással bír. Ezen szepítőszert elneveztem kalop-
sionnak. A KALOPSION hatása:
A kalopsion használata által rövid idő alatt arczbőrünk,
mely fontos, kitűnő volt, gyönyörűen kitisztul, nagy
mértékben megfihéredik. Arczbőrünk lágy, puha, finom
lesz. — A kalopsion huzamosabb használata által az arcz-
unkon levő ránczok elsimulnak és fiatal, úde arczbőrt
nyerünk. — A ki a kalopsiont folytonosan használja késő öreg
koráig nem fog ránczos arczbőrt kapni.
Egy üveg ára 10 frt. Próbáveg 2 frt 50 kr.
Dr. Rettus E. Paris.
Magyarországi képviselő:
Kapható SZALAY JÓZSEFNEL, IV., zóldfa-u. II. sz.
és TÖRÖK JÓZSEF gyógyss. urnál király-utca.
Hogy a n. é. vetüim megosallásoknak ne legyenek kitéve a
Magyarországban forgalomba kerülő üvegek a képviselő pecsét
és czimkéjével vannak ellátva. 7020

„EGYETÉRTÉS“

POLITIKAI NAPILAP.

Csávozszy Lajos, 1896. évfolyam Kossuth Ferencz,
felelős szerkesztő. XXX. évfolyam főszerkesztő.

Az Egyetértés nem dolgozik a hatásvadászat olesó esz-
közeivel, hogy magának egyszerre, tömegesen csakhamar
újra elmaradó, új előzetéseket szerezzen, hanem mindenkor
kellő színvonalon álló közleményei, gyors, pontos és min-
den tekintetben megbízható tudósításai által iparkodik régi,
jó hírnevét mint hazánk legelső rangu napilapja állandóan
fenntartani, hogy ez utón ne csak régi előzetéseit kapcsolja
állandóan magához, hanem közönségét új hódítások által
évről-évre maradtandón meg is szaporítsa.

Hogy ezt a czél elérjük, erre nézve legnagyobb táma-
szunk a lap nagy terjedelme. Az Egyetértés egyetlen egy
oldalán majdnem annyi betűt képes közölni, mint a kisebb
lapok három egész oldalán s így az Egyetértés egy rendes
8 oldalos lapja annyi közölményt tartalmaz, mintha a
kisebb lapok 24 oldalán jelennek meg, a mi azonban csak
ünnepnapokon történik. Ilyenkor az Egyetértés 12—20,
illetve a kisebb lapok száma 36—60 oldalnyi terjedelmű.
Csakis a lap ily nagy méretei teszik lehetővé, hogy az
Egyetértés mindenről oly bő és részletes tudósításokat
közölhet, a melyeknek egy más lap sem nyújthat közönsé-
gének. Így általánosan ismeretes, hogy az Egyetértés
országgyűlési tudósításai e nemből a legtekélyesebbek,
nemcsak a tudósítások kimerítő volta folytán, hanem annál
a tárgyilagoságnál és részrehajlatlanságnál fogva is, mely
s tudósításokat minden pártvezető olvasó előtt is élvez-
zetesebb teszi. Egy másik nagy erőssége a lapnak rendkívül
bő tárcza- és regényrovata. Az Egyetértés állandóan
két kitűnő regényt közöl egyszerre, részint eredeti, részint
a modern világirodalom remekeiből válogatva előrangú
műfordítók fordításában. Az egy év alatt között regények
400—500 nyomtatott ívre, vagyis 40—50 rendes regény-
kötetre rögnek. Ily 40—50 kötet regény bolti ára legalább
nyugyanannyi forint. Ha most meg tekintetbe vesszük az
Egyetértésnek mindekor közölményei kitűnő és elő-
rangú publicistikáit által írott vesztőközlőket és egyéb
politikai közölményeit, bő hírvonatát, eredeti
táviratait az ország és a világ részében levő
saját levelezőitől, továbbá a vasárnapi kiadásban megjelölő
egy-egy szaklapot pótló «Irodalom», «Tanügy» és «Mező-
gazdaság» című országos hírv. rovatokat s végül az Egyet-
értés legjobb informál. közgazdasági, ipar és mező-
gazdasági rovatait és megbízható tudósításait, tudósításait,
bírálati mondatjait, hogy az Egyetértés a hazai sajtónak
egyetlen organuma, mely az intelligens közönség minden
osztályának igényeit a legteljesebb mértékben kielégíteni képes.
Mindezen előnyök dacára az Egyetértés előfizetési ára
a legméréskeltebb: 6928

Egész évre 20 frt —
Fél évre 10 —
Negyed évre 5 —
Egy óra 1 — 80

Előfizetések legelőszérűbben postaltalványon az Egyet-
értés kiadóhivatalához Budapest, papnövelde-utca 8.
intézendők.

A főváros legszebb látványosságá

A Magyarok Bejövetele

Feszty kórkép

Városligetben
Andrássy-ut végén.
Csak még rövid
ideig látható
reggel 9-től este 4 óráig,
az esti órákban
villany-világításnál.

Belépő-díj 50 krajczár. 6553

Magyar királyi államvasutak.

Hirdetmény.

Díjszámítás Ó-Buda állomásnak a m. kir.
államvasutak állomásaival való forgalmában.
A budapest—esztergomi h. é. vasutak a m. kir. állam-
vasutak budapest jobbpárti vasútjával való állam-
vasutak állomását képező Ó-Buda állomásnak a m. kir.
államvasutak állomásaival való forgalmában a díjszámítá-
s a m. kir. államvasutak vonalain érvényes helyi áru-
díjszabásában (II. rész) megállapított általános határozá-
mányok mérvárlása szerint a következő kilométertávolsá-
gok, illetve díjtételek alapul vételével eszközöltetik:
a) a budapest—dunajobbpárti körvasut állomásaival való
forgalomban:

Table with 2 columns: Route, Price. It lists fares for Budapest-Esztergom and Budapest-Kelenföld routes.

b) a m. kir. államvasutaknak a budapest jobbpárti
körvasuton Budapest-Kelenföldön át irányuló összes többi
állomásaival való forgalomban ugyanazon kilométertávolsá-
gok, illetve díjtételek alkalmazhatók, melyek a m. kir.
államvasutak vonalain érvényes kilométermutatóban,
illetve helyi árudíjszabásában (II. rész) Buda-gyártelep-
Budapest-déli vasut (helyben) és Ó-Buda-Filatorigát állomá-
sokra nézve egyenesen vannak megállapítva; a
mennyiben pedig a többször említett árudíjszabás
V. pótléka szerint Budapest déli vasut (helyben) állomásra,
illetve Budagyártelep és Ó-Buda-Filatorigát állomásokra
nézve néhány viszonylatban külön díjtételek állanak
fenn, Ó-Buda állomással való forgalomban a Budagyár-
telep és Ó-Buda-Filatorigát állomásokra fennálló díjté-
telek vétetnek számítássa. A budapest—dunajobbpárti
körvasut a gyors-áruforgalomra nem lévén berendezve,
ezen körvasuton át gyorsrák Ó-Buda állomással való
forgalomban sem szállíthatók.
Budapesten, 1896 november 1-én.

A magy. kir. államvasutak kezelése alatt álló h. é.
vasutaknak 1895. évi december hó 1-től érvényes közsés
árudíjszabásához (II. rész) 1895. évi december hó 15-től
XVI. póték lép életbe. A kérdéses pótlék a héjasfalva-
székelyudvarhelyi h. é. vasutak az adókötelezettség
beálta folytán módosított díjszabását tartalmazza. —
Ezen pótlék által a héjasfalva-székelyudvarhelyi h. é.
vasutak a díjszabás 360—368 oldalain foglalt áru-
díjszabása érvényben kívül helyezetik. Ezen pótlék példa-
nyai a magy. kir. államvasutak díjszabási szakosztá-
lyában példányonként 30 fillérrért kaphatók.
Budapest, 1896 december hó 1-én.

Az igazgatóság.

Advertisement for Kwizda-féle Restitutionsfluid. It features an image of a bottle and text describing its benefits for various ailments.

A közeledő karácsony alkalmából a következő cikkekkel ajánl
PALAIS ROYAL

Orlai Sándor, perzsa császári, spanyol királyi udvari szállító
BUDAPEST, KORONAHERCZEG-UTCZA 8. HARIS-BAZÁR.

Rendkívüli olcsó árak mellett
világhírű
gyémántutánzatait
Valódi arany és ezüst foglatban fülbevalók, gyűrűk, melltűk, gyöngyök stb. tíz évi jótállás mellett.
Chinai ezüstáruk
30 évi jótállás mellett,
Finom bőrdíszmű áruk, u. m. szivar- és levéltárczák czimerrel vagy monogrammal stb. stb.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

MARGIT-ORVEMÉ

hírneves, az elegáns hölgyek által használt arczermé (nem zsíros ke-
nőcs) rövid idő alatt ifjítja és szépíti
az arcot, elavított arczról mind-
nemű bőrtisztításhoz.

Egyedül szer szepít, májfolok
pattanások, bőrátká (mitesszer) ellen
Bámulatos hatása abban rejlik, hogy
a bőre kenve az által rögtön felvé-
tezik és ez okozza azon csodás átala-
klást, hogy szepelvény vagy májfol-
többször fedett arcz 3-4 nap alatt alabástron
fehérré lesz.

Mivel nem zsíros — nappal is alkalmazható, — a krém
vel bekent bőron a hölgyok remekül tarad. Ár 50 kr. 1 frt
Margit-szappan ára 35 kr. — Margit-hölgyor-
fóhér, róza és érme szinben ára 60 kr. — Mar-
git-fogpép 50 kr. 6812

FÖLDES KELEMEN gyógyszer-tára,
Aradon, Deák Ferenc-utca 11. sz.
Főraktár BUDAPESTEN, Török József, Király-utca.

EZREK MENNEK CARLSBADBA,
hogy rossz gyomrukat kireperálják és újra jól emészenek é
erre alkültenek — néha hiába, egy nagyj; pedig est a ezé
otthon könyvelem.

PEPSIN-BOR használata álta-
nyozást meg-
sággal elérik a „
és a gyomort rövid időn tökéletesen helyreállítja. — Az é
pepsinborom kedves íze, és hatása ki nem marad. Egy üve
ára 1 frt 20 kr., 5 üveg franco küldve 6 frt.

Rozsnyay Mátyas, gyógyszerész.
művegyészet-laboratoriuma Aradon. 6905
Kapható Budapesten: Török József ur és Egger-féle
„Mándor” gyógyszer-tárán valamely magyarországi gyógy-
szertárban.

Még csak néhány napig.
Huzás már 1896 december 28-án.
Magy. kir. jótékonycélu államsorsjáték
főnyeremény 60,000 frt.
Az összes nyeremény összege 160,000 frt.

Sorsjegyek á 2 frtérrt kaphatók a lottó-igazgatóságnál Budapesten (Pest, fővámbáz,
főtelelet), a hová a megrendelt sorsjegyek ára postautalvány mellett előre bekl-
denő, valamennyi lottó-, s-é adóhivatalnál, a legtöbb postahivatalnál, a bécsi
„Merkur”-nál és minden városban és levélezesebb helységekben felállított egyéb
sorsjegyelvő közegnél. 6969

Budapesten, 1896 október hó 4-én. Magy. kir. lottó-igazgatóság.

A NYIRFAFOLYADÉK.

A nyirfafolyadék már rég óta mindenütt alkalmaztatik. Dr. Lengi 1
Frigyos nyirfabalsamát különösen ajánlják Dr. med. Raspi
anár és a lécsi egyetemen procurátor és Dr. med. Pfeiffer londoni
anár. Ezen nyirfabalsam egy szájtágon 30 évi gyakorlati eljárás
alapján a nyirfa folyadékotól preparáltak és csak asztal 10 forga-
lomba. A használati utasítás a-igora betartása illette a balsam
alkalmazása által a felső bőrtég lassankint lehámlik és az ezen
módon tisztított al-ó bőr fiatal szinben és üdeségben jut felszínre;
mindennemű kiütés, szepít, foltok, vörös, anyajel stb., stb.
eltávolítanak, a bőrráncokat, himlőcsomókat lassankint teljesen kismítják
és az arczon friss és egész égés szin nyér.

Egy korsó ára használati utasítással együtt 1 frt 50 kr.
A nyirfabalsam hatásának támogatására a Dr. Lengi Frigyos-féle Benzoé-szappan
ajánlatos 1 drb ára 60 kr.
Raktáron minden jobb gyógytárban. Főraktár Magyarország részére Török József
gyógyszerésznél. Budapest, király-utca 12.

Izzólámpák.

Izzólámpagyárunk tetemes kibővítése folytán azon kellemes
helyzetben vagyunk, hogy izzólámpáinkat minden keresett
rendszerben, elismert jószágunknál fogva bármely mennyiség-
ben, legolcsóbban számíthatjuk.

SIEMENS és HALSKE

Gyári raktár:
VIII. ker., Kerepesi-ut 9/a. szám.
Dus raktár 7012

világítási testekből
villamvilágításhoz, valamint légszesz és villamhoz kombinálva.
Házi villamos berendezések eszközöltetnek.

Mint általában ismeretes, a Richter-féle
**Horgony Kőépítő-
szekrények**
a gyermek legked-
veltebb játéka.

Az egyedüli játé-
mely a gyermekek
figyelmét tartósan le-
köti és mely nem lesz
már egy pár nap
mulva sarokba téve.

Azért a leg-lesőbb
ajándék és magya-
nevelési értéke és
ittú kivételé mi-
att egyszerűsége és
legelőtő aján-
dék is.

Általában a
lejobb, it gyermekeknek játé- és foglalkozási-
szertul ajándéko-hatnak.

A Horgony-Kőépítőszekrények 40, 75, 90 krtól
egyes en 6 frt és magyaráb áron minden finomabb játé-
szert-üzletben kaphatók és a valódiság jeléül a „Horgony”
védjeggyel vannak ellátva. Minden kőépítőszekrény „Horgony”
nékül kev-sebbértékű utána t, melyet erőlyesen
vi-szautasítani lérünk. Az új, gazdagon illus-trált árjegy-
zék i kívánatra ingyen és díj-m-ntesen beklüdi:

Richter F. Ad. és társa.
Első osztr.-magy. csász. és kir. szabadalmazott kőépítőszekrény-gyár.
Iroda és raktár: I. Öperng. 16. Bécs, gyár. X VIII. (Hietzing)
Rudolstadt (Thür.), Oltzen, Rotterdam, London, New-York,
215 Pearl-Street.

Új! Türel-megpróbáló és „Horgony”-c. társas átték;
bővebbet az árjegyekben találhatunk. 6992

Pompás

az en új, javított Accord-cit-
terán, melynek 3 manu lja és 20
húrja segítségével a legzsenző esebb,
erős hangot lehet létrehozni. E föl-
sége hasznosra egy ára alatt a cit-
teránist tenő nélkül báki megta-
nalhatja, ha kottámenterő nincs is.
Ára 1 frt 75 kr. Szállítási díj és
léda 50 kr. 2 db. 3 frt 25 kr. Szál-
lítási díj és léda 80 kr. Utóvót mel-
lett. Megrendelések intézőndők:
Friedrich Muehler Musik-
verke, Neuenrade Westphalen.
6972

**Szabadalmazott
Jégsarkantyúk!**

Ezen rendkívül ezél zérü jég-
sarkantyúk minden más gyártá-
mány fölött előnyt érdemel-
nek. Jóval kisebbek és könny-
nyebbek, nem sérüti a sarkat,
és nem is kell attó eltávolítá-
ni. Használaton kívül tel-
jes n láthatatlanok. 60 kr.-nak
előzetes beklüde ellenében
portómentesen, vagy pósta-
utánvét melle t szeti klüdi:
C.A. Stank jun. Reichenberg.
7010

A Franklin-Társulatnál megjelent
Kielland L. Sándor.
MÉREG.
REGÉNY.
Norvégból ford. Rítóók Emma
Ára füve 1 frt 20 kr.
Vásárlókésben 1 frt 50 kr.

CALDERONI és TÁRSA
BUDAPEST,
Váci- és Deák-utca sarkán.

Színházi látcsövek aluminiumból legkülönbözöb ki-
állításban kitűnő üvegekkel börtokban vagy elegáns
peluche zacskóban. Női látcsövek fogantyúval. Leg-
újabb Zeuss-féle távcsövek. Tábori vadász és verseny
látcsövek legjobb átalakítással a tirage rapide, Salon
lognettek. Orrospitetők és szemüvegek arany, ezüst,
teknőbőrkacsont keretben legjobb üvegekkel. Stereos-
kop szekrények. Aneroid légsúlymérők. Terem és ablak
hőmérők díszes kivitelben. Rajzeszközök. Fényképé-
szeti készületek stb. dus választékban. 6985

Arjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

Legjobb és leghírveesebb
pipere hölgyor: a
La
VELOUTINE
Különleges Rizapor
BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és
minden könykereskedésben kapható:
BÁCSY JAKAB
Regényes történet a tizenhatodik századbeli hajdúvilágból.
Irtá
DELI.
Tizenöt a szövegbe nyomott rajzzal.
Ára füve 1 frt 20 kr.

RÓZSÁK KÖNYVE
Hazai és külföldi írók műveiből.
Tizenkét színezett rózsaképpel.
Összeállította
G. BÜTTNER JULIA.
Ára díszkötésben 5 frt.

Schweizeri himzések gyári raktára
Budapest, V. kerület, József-tér 10. szám.
Nagy választéku raktár himzésekben szallagok betétek,
ruháik. Különlegesség legfinomabb angol Madapolamban
mennyasszonyi kelengyék részére. Selyem, bársony és gyapj-
szövetek megrendelésre hímestek. 7016

**A kincs mit ér — mit ér az élet
egészség híján?**
Vérszegénység, erőtlenség és idegességnél egyedül
SERRAVALLO
kitűnő ízű chinava-bora segít teljes biztossággal.
Többek között ajánlják: Dräsche, Kraft-Ebing, Kéli,
Lauenauer, Neuser, Schwimmer tanár urak.
Fő- és szétklüdei raktár: Egger-féle gyógyszer-tár a
„Nádorhoz”. Budapest, V. Váci-kört 17. 6969

Kis üveg (1/2 liter) 1.20, nagy üveg (1 liter) 2.20.

**CZERNY-féle
TANNINGENE**
a legjobb, kipróbáltan ártalmatlan
hajfestőszer
haj- és szakál-, valamint szemöldökfestésre, melyek a
leggyorsabb módon, már egyszeri használatnál is
egész biztosan visszanyerik azon kifogástalan, fényes
szőke, barna vagy fekete természet szinét, a
mellyel megszűnés előtt bírtak a mely sem szappan-
nal való mosásnál, sem a gőzfürdőben meg nem fakul.
Ára 2 frt 50 kr.

Törvényesen védett, lelkiismeretesen megvizsgált és
valódi minőségben kapható

Czerny J. Antalnál, Bécs,
XVIII., Carl Ludwigstrasse 6 (saját ház), és
I., Wallfischgasse 5.
Szétklüdes postai utánvétellel. Prospektus ingyen és
bérmentve. Raktár a nagyobb gyógyszer-tárakban és
illatszer-üzletekben.
Budapesten **TÖRÖK JOZSEF** és **Egger A. fia**
gyógyszertáraknál, stb. 6967

CALDERONI és TÁRSA
BUDAPEST,
Váci- és Deák-utca sarkán.

Színházi látcsövek aluminiumból legkülönbözöb ki-
állításban kitűnő üvegekkel börtokban vagy elegáns
peluche zacskóban. Női látcsövek fogantyúval. Leg-
újabb Zeuss-féle távcsövek. Tábori vadász és verseny
látcsövek legjobb átalakítással a tirage rapide, Salon
lognettek. Orrospitetők és szemüvegek arany, ezüst,
teknőbőrkacsont keretben legjobb üvegekkel. Stereos-
kop szekrények. Aneroid légsúlymérők. Terem és ablak
hőmérők díszes kivitelben. Rajzeszközök. Fényképé-
szeti készületek stb. dus választékban. 6985

Arjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

„FORTUNA” Aranybánya-Részvény-Társaság.
PROSPECTUS.

„Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság czég alatt ez évi
november hónap 19-én Tokaji Nagy Lajos kir. közjegyző közben-
jöttével és hivatalos helyiségében

2.000,000 korona teljesen befizetett részvényitkével
részvénytársaság alakult, melynek czélfját az erdőlyrészi elhanyagolt arany-
bánya-ípar fellendítése képezi, első sorban pedig a Szent-Endre nevű arany-
bánya megvétele és kiaknázása.

Erdélyben kétezer esztendő óta foglalkoznak az emberek aranybányá-
szattal s egész nagy vidék kizárólag abból él. Ennek daczára a bányászat
a leghihetlenebb módon primitív. Egy bányának sincs üzemi tökéje, egy-
nek sincsenek gépei, a zuzómalom pedig oly tökéletlen, hogy a kőben
levő aranynak több mint a fele veszendőbe megy.

S ez eljárás mellett is több mint **14 métermáza** aranyat produkál
három millió korona értékben az a kicsiben való bányászkodás, melyet
apró emberek, iparosok, parasztok tartanak fenn. Csak néhány bánya van
erősebb, még pedig külföldi kezekben. E külföldiek, nem ismerve a viszo-
nyokat, néhány gyengéb bányát vásároltak össze, s ennek daczára is nagy
jövédelmeket értek el, **20—30 százalékot** osztottak föl, sőt annál többet.

Ideje, hogy a hazai tőke ezekkel a bányákkal foglalkozzék, sőt kötele-
sége, mely kötelességnek teljesítése nagy anyagi hasznost is biztosít.

A társaság, mely az imént megalakult, a Szent-Endre-bánya megvéte-
lére szerződést kötött, s első sorban ezt a bányát szándékozik üzembe venni.
E bánya Bucsum községben fekszik. Abrudbánya város közvetlen közelében.
Tözsomzódos a Szent-Endre-bányával a Concordia-bánya, mely több millió
forint értékű aranyat adott. A Concordia-bánya részvényesei jobbra vidék-
beli parasztemberek, üzletkötőkük nincs, mert a nyert aranyon minden
létet elosztotnak s gépek sincsenek, mégis husz esztendőn keresztül évente
400—600,000 koronát osztottak egymás között tiszta haszon gyántát.

A Szent-Endre bányában ugyanazon aranyerek jönnek elő, melyek a
Concordiában, s az új társulat megfelelő üzletkötéivel és a legújabb ren-
dszeri zuzómalommal fogja folytatni az üzemet.

Nyolcz aranyér fel van már a Szent-Endre-bányában tárva, mind
olyanok, melyek a Concordiában is ismeretesek, s melyek emitt is arany-
ban gazdagok, s ugyanolyan arany mennyiséget fognak adni, mint a Concordia.
E bánya felől **St. Ludwig Rainer** bécsi ismert szakértő és volt arany-
bánya-igazgató, ki azt kétszer is megvizsgálta, következő nyilatkozatot teszi:
„Az V-ik telérrel jelentésemben befejezett s általam sajátkezűleg lesze-
dett anyag **23 gr.** átmom aranyat adott egy tonnára, melyből **17.4 gr.**
fonsorítható arany volt **28.53 frt** értékben, **5.6 gr.** pedig kötött állapota-
ban levő arany **8.40 frt** értékben. Gyakorlatban ebből **70%** azaz **25.85 frt**
érték lesz kinyerhető.

Ugyancsak ő a következőket írja:
„Tőkével rendelkező és észszerűen vezetett bányavállala-
tok számára Erdély rendkívül hálás talaj, csak érteni kell
bevárni türelemmel a kedvező pillanatot, s adandó alkalom-
mal gyorsan cselekedni. . . Azon szilárd meggyőződéssel zárom
jelentésemet, hogy a Szt.-Endre-bánya rövid idő alatt az ország
nagy és jövédelmes bányavállalatai közé méltán sorolható.”

A bánya öt közép méretű bányából áll s több mint **75,000** méter fel-
tellet bír, úgy, hogy sok esztendőre elegendő zuzóanyagot bír szállítani.

A „Fortuna” részvénytársulat **2.000,000** korona alaptőkével
alakult meg, úgy, hogy elegendő üzleti tőke álljon rendelkezésre és a
szükséges gépek, zuzómalomok a legjobb rendszer szerint megépíthetők
legyenek. Az alakuló közgyűlésen az alulírott igazgatóság és felügyelő-
bizottság választotta meg.

A zuzómalomok úgy lesznek berendezve, hogy naponta **80 tonna** érczet
dolgozzanak fel.

E művelet mellett a társulatnak rendkívül fényes prosperálás ígér-
kezik. A minden kétséget kizáró fenti adatok támaszkodva, a várandó
haszon a következő számításokat mutatja:

Egy tonna ércz átlag **51 korona 70 fillér**
Értékű aranyat ad, vagyis 80 tonna ércz **4136 korona** — fillér
értékű aranyat.

Tömnánkénti költség (az összes kiadások betu-
dásával) **12 korona** = **960 korona** — fillér
Marad naponta **3176 korona** — fillér
Ez kitesz 350 munkanapon át (az üzem folytonos) kerek **1.111,600** kor.
E számításnál azonban csak a zuzóérczben található arany vételtét
tekintetbe; mind a mellett úgy a Szent-Endre-bányában, mint a tözsom-
zódos Concordiában tömérdék szabadarany fordul elő. Ha tehát ennek
értékét a fenti összegnek csak **25%-a**val számítjuk, vagyis **277,900** koroná-
val, akkor is mindezek szerint **1.381,500** koronányi évi tiszta haszon
mutatkozik.

A nyerendő porarany e számításban szintén nem vétettét tekintetbe.
Ennek értéke is emelni fogja a fenti összeget **8—10%-kal**. Ha tehát a
várandó évenkénti tiszta hasznost

1.200,000 koronára
teszünk, úgy ez szigorúan szolid alapon nyugszik, minden előre nem
látottak tekintetbevétele mellett. Ezek szerint minden kétséget kizáróan a
részvényitkének **60%-o**-nyi jövédelmessége tökéletesen biztosítva mutatkozik.

A „Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság az alakuló köz-
gyűlésen elfogadott alapszabályok szerint **2.000,000** korona teljesen
befizetett alaptőkével, egyelőre 30 évi időtartamra alakult meg.
E **2.000,000** korona részvényitké felosztatik **80,000** darab **25** korona
névértékű részvényre.

Az osztalék felosztása, valamint a társaság nyilvános tanácskozási
minden négy hónapban történnek, és az eredmény az összes magyar, osztrák
és németországi nagy lapokban fog közzététetni.

Az igazgatóság:
Hg. Batthyány-Strattmann Ödön, Böer Béla, Gr. Festetics Géza,
elnök. Abrudbánya polgármestere.
Gr. Berchtold Miklós, Hammond Eduard P. T., Langerman James W. S.,
az északamerikai Egyesült-Államok volt főkonzulja. San-Franciscóból.

A felügyelő-bizottság:
Kálnoki Henrik, Hoitsy Jenő, Grätz János,
elnök.

ALÁÍRÁSI FELHÍVÁS.
1896 december

E prospectus alapján alulírott syndikátus az ez évi november 19-én
2.000,000 korona teljesen befizetett részvényitkével megalakult
és a budapesti kereskedelmi és váltótörvényeséknél bejegyzett

„FORTUNA” Aranybánya-Részvény-Társaság
40,000 drb **25** korona névértékű részvényére ezennel aláírási felhívást
böcsatának ki.

A „Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság **2.000,000**
korona alaptőkével egyelőre 30 évi időtartamra alakult meg. E **2.000,000**
korona részvényitké felosztatik **80,000** darab **25** korona névértékű
részvényre.

A részvényeket **25** koronájával = **12 frt 50 kr.** böcsatjuk a közönség
rendelkezésére, hogy így a kevésbé vagyonos közönség is részt vehessen
ezen nyereségteljes vállalatban.

A Szent-Endre-bányából származó aranytartalmu kövek példányai a
„Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság irodájában Budapest,
V., Fűrdo-utca 4. sz. a hivatalos órák alatt d. e. 9—1-ig és d. u.
3—6-ig megtekinthetők.

A részvénytársaság **80,000** darab részvényéből részben az igazgatóság,
részben pedig az alulírottak által képviselt syndikátus **40,000** árbot
egyelőre maguknak tartanak meg.

Az aláírások a „Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság részvényeire
folyó évi

december hó 12-től bezárólag december hó 20-ig
tartanak. Aláírási bejelentéseket és befizetéseket elfogad a „Fortuna”
Aranybánya-Részvény-Társaság irodája: Budapest, V., Fűrdo-
utca 4.

Az aláírásnál minden egyes aláírt **25** korona = **12 frt 50 kr.** név-
értékű részvényre **12** korona = **6 frt** fizetendő le. A többi **6 frt 50 kr.**
egy hónappal később, vagyis 1897. január 15-ikig teljesítendő. Az aláírók
jogosítva vannak azonban az egész részvényösszeget is azonnal lefizetni,
mely esetben a végleges részvények is megjelenéstük után azonnal kiszol-
gáltatnak.

Magától értetődik, hogy az alulírottak által képviselt syndikátus fen-
tartja magának azt a jogot, hogy az aláírásokat a jegyzések mérve szerint
leszállítsa. A jegyzésekre esetleg jutó részvények mennyiségét lehetőleg
gyorsan fogja az aláírókkal közölni.

Budapest, 1896. december hónapban.
A „Fortuna” Aranybánya-Részvény-Társaság syndikátusa.

Az aláírás:
Czim:

Ez a levél kellőleg kitöltve és aláírva „Fortuna” Aranybánya-
Részvény-Társaság czimére (Budapest, V., Fűrdo-utca 4. sz.) beklüdenő.

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer- és csomagoló-kereskedésben és cukrászdában. 6885

„Toronyórák“
palota, lakत्या, gyári órákat, villanyórákat, 6885 legelőnyösebben rendez be **Mayer Károly L.** L. m. állami képviselem. gőz-órágyára Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költésjegyzék, bérn.

Ujdonságok báliszövegekben
úgy mint mindenféle minőségű fekete, fehér és színe selyemkelmékben gazd gyári árakon a valódi és tartósságát való jóállás mellett méltóságát 35 krtól 12 frlt portó- és vámmentesen házhoz szállítanak. A legjobb, kivétel nélkül megrendelést forrás megjelölés nélkül. Ez meg ezer ellenséget. Minták franko. Svájcba a levélportó kétszeres.

Levélbélyeg-kereskedés
PRÜCKLER J. C.
Budapest, IV., Régi posta-u. 5.
Alapítotott 1876. 7014
Veszek! Eladok! Cserélek!

LATZKOVITS A.
BUDAPEST,
IV. kerület, Váci-utca 22. szám.
Cs. és kir. szabadalmazott fehérnemű-gyáros ajánlja 6594
uri divat- és fehérnemű-ujdonságait.

FÖLDVÁRY IMRE
férfidivat- és fehérnemű-raktára.
BUDAPEST,
IV., Koronaherceg-utca 11. sz., a főposta mellett és VIII., Kerepesi-út 9., a Pannónia mellett.
Telefon. **Arjegyzék bérmentve.**
Speciális készítője jó szabású férfi ingeknek. 6919

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen legjobb hatású szer a **RÉTHY-féle pemetefü-czukorka,** mely ezen bajokat gyorsan megszünteti. Kapható minden gyógyszerárban. Egy doboz ára 30 kr., 5 dobozzal 1 frt 50 kr-ért bérmentve küld.
Réthy Béla gyógyszerész
Békes-Csabán. 6981
Főraktár **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész Budapest.

Gyomor- és vesebajok, székrekedés, fejfájás, szédülés, aranyér, végbéldugulás ellen mindent feltűnően az **„Egészsegi regulátor“**
Ára 1 forint. Vidékre csomagolással és bérmentes küldéssel együtt 1 forint 40 krajczár, melynek előleges beküldése mellett csak a
HATYU-GYÓGYSZERTÁR
Budapest, VI., Szabolcs-utca 33. küld szét.
Kapható azonkívül **Török József** gygyszertárában Budapest, Király-utca 12. szám. 7009

Főiskolai **Dr. KUN ZOLTÁN** kipróbált főorvos gyógyszerrel
Vérképző labdaesok, rózsaszínre czukrozza: vérszegység, górvénykórosok, lázmalas tüdőbetegnek legjobb gyógyszer. 1 üveg ára 1 frt 80 kr.
Hurui labdaesok, gyomorhurut, tüdő- és gégehurut, tüdővész, hideglelés, malária, gyümökör ellen legkitűnőbb! 1 üveg egésznek czukrozott labdaesok ára 1 frt 80 kr.
Női betegségek ellen leghasznosabb gyógyszer az **IRI-GALO FOR** 1 doboz 1 forint 20 kr.
Dentipurin-szájvíz legjobb minden szájvizek fölötti kitűnő óvszere a ragályos torokbajoknak is! Ára 60 krajczár.
A Purpurin Crème arc- és kézkemények megjelölés hatása van! 5 nap alatt az arcról minden foltot eltávolít a hárszörnyű varázsló. 1 tégely 1 frt 20 kr. Kaphatók a készítőnél:
TRSTYANSZKY K. gyógyszerésznél
Sárospatakon. 6839
Főraktár Budapeston: **Török József** gyógyszerárban, Király-utca. **Dr. Enday Emil** gyógyszerárban, Városház-tér. Minden drogus-üzletben és gyógyszerárban kaphatók. **Arjegyzékek ingyen és bérmentve.**

Páris 1889. **Kitüntette** Brüsszel 1891.
Genf 1889. Bécs 1891.
1893. Chicago. Magdeburg. London 1893.
Egyetemes gyomorpor
Barella P. F. W.-tól Berlin SW., Friedrichstrasse 220, a franciaországi orvosi társulatok tagja. Orvosi legjobban ajánlatik. Rendkívül sikeres, még idült gyomorhajóknál is. Szállít próbára ingyen, csupán a viteldi megtérítése mellett, berlini főraktárából.
Ausztria-Magyarország számára egy doboz frt 1.60
Raktár:
Budapest: **Török József** gyógysz. király-utca 12. szám. 6892

3frt 95 egy igen fin m metző-ü **üvegkészet,** mely 41 drbból áll, s pedig: 12 drb vizes po-ár, 12 dr b roz pohár, 6 likör-pohár, 1 vizes süveg, 1 boros üveg, 1 likör-üveg, 6 kompót-tányér, 1 kompótál, 1 csomago-álvány, 41 drb ószesen legfinomabb kivitelben 1 forintta drág bb.
5frt 95 egy h t személynek való **étal készlet** legfinomabb karlsbadi porcellánból, 1 stett és aranyozott dí-zí-ésse, s mely 26 darabból áll: 6 drb lapos tányér, 6 leves t nyár, 6 esem-ge tányér, 11 vestál fedél, 1 pessenetál, 1 fészektál, 1 salátátál, 1 téstátál, 1 saucetál, 1 sauce alja, 1 sótaró, 26 darab ószesen, 6 tányér a több 1 forinttal drágább
3frt 95 egy legfinom bb v lódi karlsbadi virágos és aranyozott **kávé- vagy teakészlet,** mely 15 drbból áll: 6 p. 1 drb kávé vagy teakanna, 1 tejeskanna, 1 csu-onaró fedél, 6 tésze, 6 ányér, 15 drb szeszen. Meg nem felelő tárgyak visszavételnek és a pé-z vi szakú de ik. Ládát t s csu agólasért 60 kr számítatik. Megrendelések utánvétel mellett az tolsó vasuti állomás m-g-jelölő-éve, e-z özőlőnek. 6946
BÖHM J. üveggyári raktára
Budapest, Hunyadi-tér 1. sz. Andrássy-ut mellett.

Eisenschiml és Wachtl
Budapest, Váci utca 12 7011
Bécs, VIII., Kaiserstrasse 62.
Karácsonyi és újévi ajándékok, fényképzési készülékek, Diaphani lépek, keretkészletek, passepartoutok és képállványok a legfinomabb és legolcsóbb kivitelben.
Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

51. SZÁM. 1896. BUDAPEST, DECEMBER 20. 43. ÉVFOLYAM.

Előfizetés feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 12 frt félévre 6 • Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre 4 • Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félévre 2.50 Külföldi előfizetésekre a postai megjelölt árat felül kell számítani.

«PETŐFI A NÉP KÖZT.»
Révész Imre festménye.

FESTŐINK keveset foglalkoztak eddig nagy költőink életével s még Petőfire vonatkozólag is, a kinek élete oly változatos és festői esetre alkalmas jelenetekben oly gazdag volt, alig találunk pár művészi alkotást.
Újabban Révész Imre fiatal festőművészünk festett két képet a Petőfi életéről. Az egyik, melynek címe «Petőfi a táborban», látható volt a műcsarnok ezredévi kiállításán, s ennek raj-

zát annak idején be is mutattuk a «Vasárnapi Ujság»-ban. A másikat, a «Petőfi a nép közt» című festményt ezúttal van alkalmunk megismertetni. Révész ezen képét itthon készített vázlatai alapján Párisban festette, hova tanulmányai folytatása végett költözött volt, mint a Munkácsy által a hazai fiatal festővendékek számára kitűzött ösztöndíj első nyertese. A hatás, a mit a fiatal művész emez alkotásával elért, valóban nem mindennapi volt. Különösen az angol lapok voltak töle elragadtatva s egyik-másik, mint pl. a «Daily News» igen nagy dícsérettel szolt a tőről metszett magyar képről.

A művész a nép körében, egy falusi csapszékben tünteti fel a nagy költőt, a mint valamelyik hazafias, nyilván forradalmi költeményét felföld lelkesedéssel felolvassa. S a hatás általános és nagyszerű, a mint ezt a kép oly megkapólag feltűnteti. Mindenkit megigéz a költemény hatalmas ereje. De mily különféle módokon nyilatkozik ez a hatás a hallgatóság egyes tagjainál s mily meglepő művészettel tünteti azt elénk a művész!
A költő jobban ülő úri emberre — talán a jegyző — mily egészen más a költemény hatása, mint arra a vele szemközt ülő pásztorra. Amott a

«PETŐFI A NÉP KÖZT.» Révész Imre festménye.

AZ ÉN UJSÁGOM

Képes heti gyermeklap. Megjelenik minden szombaton.
Szerkeszti: **PÓSA LAJOS.**

Az én Ujságom a legjobb, a legolcsóbb és a legelterjedtebb képes magyar gyermeklap.
Az én Ujságom tárháza a szebbnél-szebb olvasmányoknak s méltó arra, hogy minden szüle, a ki csak teheti, járassa gyermekének. — Tanul belőle a gyermek minden jépet, jót.
Az én Ujságom fejleszt a gyermekvilág izlését, gyönyörködteti, oktatja és tágtítja ösmeretkörtét.
Az én Ujságom fáradhatatlan szerkesztője Pósa Lajos, a gyermekek Pósa bácsija, maga köré csoportosított minden tollforgató embert, a legnagyobbtól a legkisebbig, Jókai-tól kezdve munkatársra. Az én Ujságomnak mindenki, a kinek az irodalomban neve van. Pósa bácsi utánozhatatlan, aranyos csengő-bongó verseiből, melyek-ért rajong a gyermek, minden számban van kettő-három. S végül ott van minden számban 8—10 művészi kiviteli kép s gyakrabban színes műmelléklet.
Az én Ujságom nap-tárát, mely pompás színyymatu borítékkal van ellátva s igen gazdag tartalma, az új elő-fizetők ingyen kapják.
Előfizetési ár:
Negyedévre 1 frt, fél évre 2 frt, egész évre 4 frt.
Az előfizetési pénzek lego-zél-szerűbben postautalványon küldendők. — Mutatványszám ké-résre ingyen.
Az én Ujságom kiadóhivatala Budapest, Andrássy-ut 10. sz.

Mutatványkép Az én Ujságom-ból.

MAGYAR LÁNYOK

Képes hetilap fiatal leányok számára.
Szerkeszti: **TUTSEK ANNA.**

Egy újságnak, egy képes, gazdag, becses tartalmú heti lapnak a címe ez, mely fiatal magyar leányoknak való. Szórakoztatja, vezetője és tanítója a 12—16 éves serdülő leányoknak. Szeretettel, ragaszkodással fordulhat hozzá, ha szórakozni, ha mulatni, ha tanulni akar.
Gazdag szépirodalmi tartalma, a melyet a magyar írók színe-java ír, egész tárházát nyújtja a legszebb olvasmányoknak.
Ismeretterjesztő cikkeivel, továbbá a háztartás, kertészet, konyha, kézi-munkák női foglalkozások, divat stb. stb. körébe vágó rovataival, pedig meg-beesülhetetlen szolgálatára van a magyar lányoknak.
Folytatása ez a Pósa bácsi gyermeklapjának. Az én Ujságomnak, ugy magyar nemzeti szellemével, mint irodalmi színvonalával, hogy a nevelésnek hathatos tényezőjévé váljék.
A Magyar Lányok előfizetési ára negyedévre 1 frt 50 kr, félévre 3 frt. Mutatványszámot ingyen küld a **MAGYAR LÁNYOK** kiadóhivatala Budapest, Andrássy-ut 10. szám.